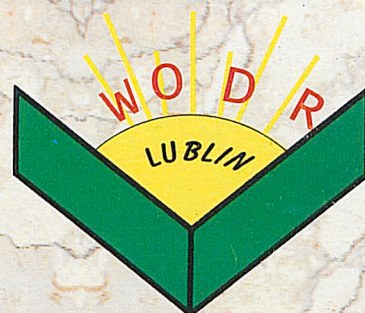

CZERWIEC 6 (152) 2001

Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej
DZIAŁ INFORMACJI BIBLIOTECZNEJ
WIEDZY REGIONALNEJ
ul. Warszawska 1a
21-500 Biała Podlaska
tel. (083) 343-61-11

DORADZTWO ROLNICZE

Cena 1,3 zł

Oddział w Grabanowie

ISSN 1233-8494

Foto Andrzej Mazur

Spis treści

Rehabilitacja rolników.....	2
Kredyty preferencyjne w powiecie Łuków.....	3
Przypominamy i radzimy w czerwcu.....	6
Gospodarka na użytkach zielonych.....	7
Od siary wiele zależy.....	8
Chcesz uprawiać kukurydzę na ziarno-zbieraj doświadczenia.....	8
Rola i znaczenie probiotyków w żywieniu trzody chlewnej.....	9
Już sianokosy.....	11
Inseminacja loch kluczem do sukcesu.....	12
Porady pszczelarskie miodobranie	13
Wzorowe gospodarstwo z Przewłoki.....	14
Konkurs: Zielone Lato 2001 ogłoszony.....	15
Rycerze św. Floriana.....	16
Czy kleszcz może być groźny.....	17
Rachunkowość rolna w roku 1999 i 2000 - produkcja roślinna.....	19
Stan i perspektywy rozwoju produkcji warzywniczej w Polsce..	21
O Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej prawie wszystko.....	23

Ogłoszenia

Sprzedam kojce porodowe - 3 szt.
tel. 378-25-38

Tanio sprzedam kombajn zbożowy
Bizon Super ZO56,
rok produkcji 1990 -
tel. 341-70-02 (wieczorem)

Rehabilitacja rolników

Podstawowym celem rehabilitacji leczniczej realizowanej przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jest zapobieganie inwalidztwu lub ograniczenie stopnia niezdolności do pracy w takim zakresie, aby nie utrudniała ona pracy w gospodarstwie rolnym. Rehabilitacja lecznicza obejmuje więc dwie grupy osób uprawnionych do świadczeń Kasy. Jedną z nich to rolnicy czynni zawodowo, którym grozi utrata zdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, druga natomiast obejmuje tych, którzy już utracili tę zdolność, ale podjęcie leczenia rehabilitacyjnego daje szansę jej odzyskania.

Rehabilitacja proponowana przez KRUS przybiera formę rzeczowego świadczenia zdrowotnego, które może być przyznane rolnikom znajdującym się w grupach zagrożonych zdrowotnie, spełniających jednak podstawowe warunki, wynikające z przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20.12.1990 roku / Dz.U.z 1993 r. Nr 71/. To znaczy osobom, które posiadają prawo do świadczeń Kasy, nie przekroczyły granicy wieku dla kobiet - 55 lat, dla mężczyzn - 60 lat oraz nie są inwalidami I grupy. Przyjęcie powyższych kryteriów wynika z faktu, że rehabilitacja lecznicza ma na celu umożliwienie powrotu do pracy. Zgodnie z tym założeniem jest ona nakierowana przede wszystkim na rolników, którzy po przerwie spowodowanej chorobą rokuja szansę powrotu do pracy.

W związku z tym świadczenie rehabilitacyjne jest przyznawane w pierwszej kolejności w przypadku, gdy komisje lekarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, rozpatrując wniosek o ustalenie prawa do renty inwalidzkiej rolnika nie orzekną długotrwałej niezdolności do pracy, zalecają jednocześnie potrzebę rehabilitacji lub gdy rolnik korzysta z zasiłku chorobowego przez okres 3 miesięcy na skutek wypadku przy pracy rolniczej lub innych chorób.

Uprawnionymi do występowania z wnioskiem o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego Kasy są:

► Lekarze wiejskich /gminnych/ ośrodków zdrowia, lekarze prowadzący leczenie w publicznych zakładach opieki zdrowotnej,

w oddziałach szpitalnych, poradniach specjalistycznych, właściwych ze względu na miejsce zamieszkania rolnika;

► Komisje lekarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia przy Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, rozpatrujące wnioski o przyznanie renty inwalidzkiej rolniczej.

Rolnicy starający się o przyznanie renty, w momencie, gdy komisja ds. inwalidztwa i zatrudnienia zaleci rehabilitację leczniczą są zawiadamiani przez oddział regionalny Kasy o możliwości skorzystania z takiego leczenia. W przypadku rolników pobierających zasiłek chorobowy wniosków o skierowanie na rehabilitację wystawiają lekarze wiejskich ośrodków zdrowia lub innych placówek służby zdrowia, omówieni powyżej. W takim przypadku należy zgłosić się do lekarza leczącego po wniosek na rehabilitację i złożyć go w oddziale regionalnym Kasy lub placówce terenowej, właściwej dla miejsca zamieszkania. Złożony przez rolnika wniosek zostanie sprawdzony pod względem formalnym, tzn. posiadania uprawnień do korzystania ze świadczeń Kasy oraz medycznym, potwierdzającym jego zdolność. Jeśli wniosek zostanie zaakceptowany przez lekarza konsultanta w O/R KRUS, rolnik otrzyma propozycję wyjazdu i po uzgodnieniu terminu skierowanie.

Obecnie KRUS posiada 7 własnych, wyspecjalizowanych ośrodków rehabilitacyjnych zwanych Centrami Rehabilitacji Rolników. Współpracuje także z dwoma sanatoriami - w Nałęczowie i Ciechocinku leczącymi schorzenia kardiologiczne. Centra Rehabilitacji Rolników zakresem leczenia obejmują głównie schorzenia narządów ruchu. Postawienie nacisku na ten rodzaj schorzeń, jako wiodący w rehabilitacji, związany jest z charakterystyką zachorowalności w rolnictwie. Schorzenia reumatoidalne, zwyrodnienie stawów i kręgosłupa, wypadki przy pracy to najczęstsze powody występowania z wnioskiem o przyznanie renty lub przedłużających się zwolnień lekarskich.

Opracowała Katarzyna Czebreszuk

Kredyty preferencyjne w powiecie Łuków

Kredyty preferencyjne z dopłatami ARiMR do oprocentowania stały się głównym źródłem finansowania inwestycyjnego w gospodarstwach rolnych. Źródło to istotne jest również dla przedsiębiorców prowadzących działalność w przetwórstwie rolno-spożywczym.

Zaciągane kredyty osiągają coraz wyższe sumy i odgrywają ważną rolę w unowocześnianiu gospodarstw rolnych i zakładów przetwórczych. Niewielki jest natomiast wpływ tych kredytów na tworzenie nowych miejsc pracy w środowisku wiejskim. Tylko jeden podmiot wystąpił w 2000 roku o kredyt z linii na utworzenie miejsc pracy.

W opracowaniu niniejszym przeanalizowano przedsięwzięcia realizowane na terenie powiatu Łuków w 2000 roku i pozytywnie zaopiniowane przez WODR Lublin. W okresie tym zmniejszyła się o 23% ilość wydanych opinii natomiast ponad dwukrotnie zwiększyła się wartość inwestycji i kwoty kredytów. Zaznaczyć trzeba, że powyższe wielkości wynikają z analizy wydanych opinii i mogą różnić się nieznacznie od faktycznie zrealizowanych przedsięwzięć.

Poniższa tabela i wykres przedstawiają ile podmiotów zrealizowało przedsięwzięcia i na jaką sumę skorzystało z kredytów w ramach poszczególnych linii.

Z powyższych danych wynika, że inwestycje realizowane w zakładach przetwórczych zdecydowanie

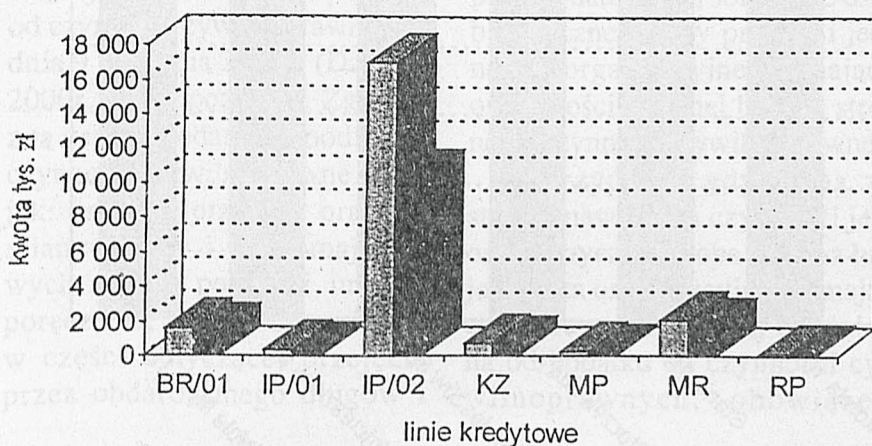
przewyższają wartościowo inwestycje realizowane w gospodarstwach rolnych, mimo wydania tylko 4 opinii z linii na przetwórstwo przy 149 opiniach dla gospodarstw. O wielkości kwot kredytów z linii IP/02 zdecydowały przedsięwzięcia realizowane w 2 zakładach przetwórczych w Łukowie i Stoczku Łukowskim. Zarządy tych firm świadome są konieczności modernizacji i dostosowania warunków produkcji do wymogów UE. Pocieszający jest fakt realizowania inwestycji modernizacyjnych w gospodarstwach o powierzchni kilkakrotnie większej od średniej w powiecie. Największe obszarowo gospodarstwa należą do kredytobiorców realizujących inwestycje w ramach branżowego programu dla producentów mleka.

Najwięcej kredytów i na najwyższą

Wydane opinie do planów przedsięwzięć inwestycyjnych w **PZDR Łuków w 2000 roku**

Lp	Linia		Ilość opinii	Koszt inwestycji	Kwota kredytu	Pow. gospodarstw	
	Symbol	Przeznaczenie				ogółem	średnio
1	BR/01	branżowe dla gospodarstw mleczarskich	43	1 614 110	1 262 400	806,41	18,75
2	IP/01	podstawowa linia inwestycyjna w gospod.	19	343 223	270 050	222,63	11,72
3	IP/02	podstawowa linia inwestycyjna w przetw.	4	17 055 175	10 350 000	0	
4	KZ	zakup ziemi	37	751 588	556 550	364,39	9,85
5	MP	na tworzenie miejsc pracy na wsi	1	250 000	150 000	0	
6	MR	dla młodych rolników	49	2 077 793	1 624 400	777,89	15,88
7	RP	wykorzystanie posiadanej bazy prod.	1	95 800	76 640	17,74	17,74
x	Razem		154	22 187 689	14 290 040	2 189,06	14,21

Koszt inwestycji i kwoty kredytów

ilość inwestycji realizowanych w ramach podstawowej linii inwestycyjnej IP/01. Można przypuszczać, że rolnicy starsi ograniczają modernizowanie gospodarstw, być może oprocentowanie tej linii jest zbyt wysokie przy aktualnej rentowności branży.

Tradycyjnie, między gminami istnieje duże zróżnicowanie przy wykorzystaniu kredytów. Biorąc pod uwagę tylko inwestycje w gospodarstwach rolnych zdecydowanie prowadzi gmina Trzebieszów. Rolnicy

Ciąg dalszy na s.4 ➔

z tej gminy realizują najwięcej inwestycji i na najwyższe kwoty, wyprzedzają rolników z Łukowa, Stalina i Krzywdy.

Głównym celem na który zaciągano kredyty to modernizacja budynków inwentarskich i zakup stada podstawowego bydła, znaczna część kredytów przeznaczona była na zakup maszyn rolniczych, wyposażenie budynków oraz zakup ziemi. Z udziałem kredytów preferencyjnych przeprowadzono: budowę 7 i modernizację 28 budynków

inwentarskich oraz zakupiono 227 sztuk krów i jałówek ras mlecznych. Zakupiono 3 gospodarstwa rolne oraz 160,2 ha ziemi rolniczej. W 2000 roku zakupiono tylko 9 nowych ciągników i żadnego kombajnu zbożowego.

Powyższy wykres pokazuje jak w ostatnich latach kształtowało się wykorzystanie kredytów preferencyjnych z dopłatami ARiMR. Wyraźnie widać, że rok 1997 był rekordowy zarówno pod względem ilości przedsięwzięć jak i sumy kredytów. W następnym roku nastąpił

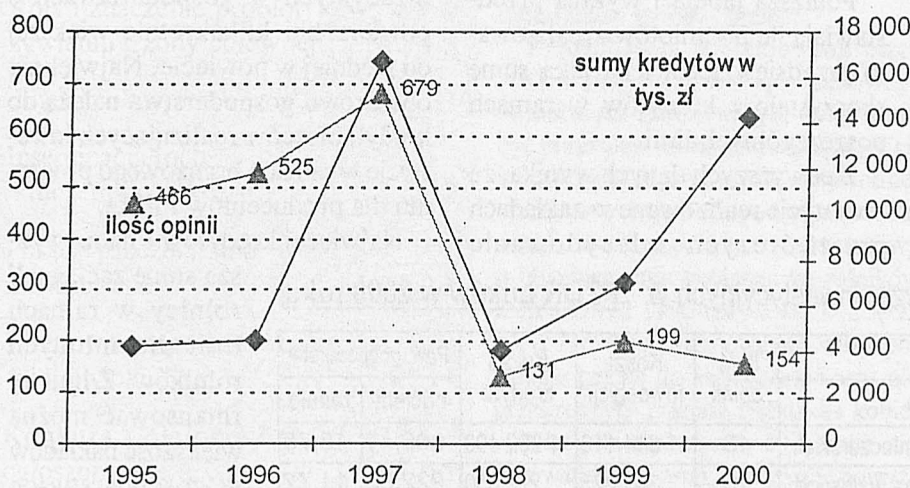
gwałtowny spadek do około 25% sumy wykorzystanej wcześniej. Po 1998 roku ilość opinii pozostaje na podobnym poziomie natomiast sumy kredytów systematycznie rosną.

Pod koniec minionego roku uruchomiono dwie nowe linie branżowe ma modernizowanie i dostosowanie gospodarstw mleczarskich do UE (BR/15) oraz na przystosowanie zakładów uboju i przetwórstwa mięsa (BR/14). Linie te ze względu na atrakcyjne oprocentowanie i szeroki zakres inwestowania budzą duże zainteresowanie inwestorów. Nie

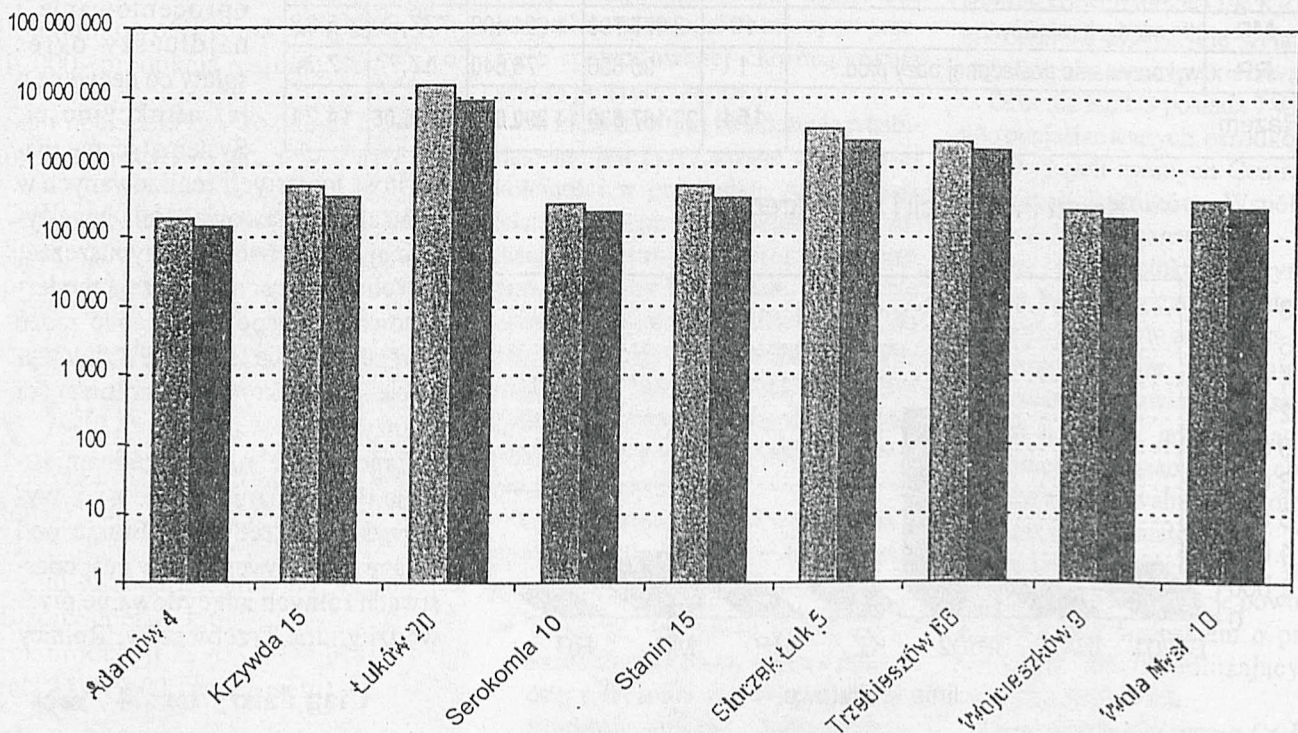
wszyscy jednak będą w stanie sprostać wymaganiom jakie linie te nakładają na podmioty realizujące inwestycje. Przed wydaniem opinii WODR inwestor musi uzyskać pozytywne opinie inspekcji weterynaryjnej i sanitarnej o zgodności realizowanej inwestycji z wymaganiami UE. Przy linii BR/14 wymagana jest dodatkowo opinia rzeczoznawcy o wpływie realizowanej inwestycji na środowisko.

Mazur Andrzej
PZDR Łuków

Ilość wydanych opinii i sumy kredytów w latach 1995-2000

■ Koszt inwestycji w poszczególnych gminach
■ Kwota kredytu (przy gminach ilość wydanych opinii)

Zmiany w zasadach preferencyjnego kredytowania rolnictwa

Od 13 kwietnia 2001 roku zmieniły się zasady udzielania kredytów inwestycyjnych z dopłatą ze środków ARiMR do oprocentowania. W zasadach funkcjonowania linii kredytowych istnieje wymóg udokumentowania w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego wydatków poniesionych na cele inwestycyjne i na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym banku.

Udokumentowanie wydatków inwestycyjnych może nastąpić w oparciu o: faktury VAT, akty notarialne lub umowy kupna-sprzedaży, rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. ordynacja podatkowa. Obecnie do umowy kupna-sprzedaży dokumentującej wydatki inwestycyjne wymagane jest dołączenie kopii deklaracji w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnej zawierającej potwierdzenie złożenia jej w Urzędzie Skarbowym lub zaświadczenia o braku obowiązku zapłaty podatku od czynności cywilnoprawnej wydanego przez właściwy Urząd Skarbowy.

Od 1 stycznia 2001 roku obowiązuje nowa ustawa o podatku od czynności cywilnoprawnych z dnia 9 września 2000r. (Dz.U. z 2000r. nr 86, poz.959). Zgodnie z tą ustawą podatkomu podlegają czynności cywilnoprawne takie jak: umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych, umowy pożyczki, umowy poręczenia, umowy darowizny - w części dotyczącej przejęcia przez obdarowanego długów i

ciężarów albo zobowiązań darczyńcy, umowy dożywocia oraz ustanowienia odpłatnej renty, umowy o dział spadku oraz umowy o zniesienie współwłasności - w części dotyczącej spłat lub dopłat, umowy majątkowe małżeńskie, ustanowienie hipoteki, ustanowienie odpłatnego użytkowania oraz odpłatnej służebności, umowy depozytu nieprawidłowego, umowy spółki.

Czynności cywilnoprawne podlegają podatkowi jeżeli ich przedmiotem są rzeczy znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub prawa majątkowe wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Podlegają również rzeczy znajdujące się za granicą lub prawa majątkowe wykonywane za granicą, gdy nabywca ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium RP i czynność cywilnoprawna została dokonana na terytorium RP.

Obowiązek podatkowy powstaje z chwilą dokonania czynności cywilnoprawnej. W przypadku gdy płatnikami są nabywcy rzeczy przeznaczonych do przerobu lub odsprzedaży - z chwilą wypłacenia należności. Obowiązek podatkowy ciąży na stronach czynności cywilnoprawnych. Obowiązek zapłaty podatku mają solidarnie osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej będące stronami czynności cywilnoprawnej.

W przypadku gdy jedną ze stron omawianych czynności jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej zwolniona od podatku od czynności cywilnoprawnych, obowiązek

zapłaty podatku ciąży solidarnie na pozostałych stronach tej czynności.

Stawki podatku wynoszą: np. od umowy sprzedaży

- nieruchomości, rzeczy ruchomych prawa użytkowania wieczystego, własnościowego, spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego oraz wynikających z przepisów prawa spółdzielczego: prawa do domu jednorodzinnego oraz prawa do lokalu w małym domu mieszkalnym 2 %,
 - innych praw majątkowych 1 %,
- od umowy pożyczki 2 %,
- od umów ustanowienia odpłatnego użytkowania oraz odpłatnej służebności 1 %.

Czynnościami zwolnionymi od podatku są np:

- przeniesienie własności nieruchomości, z wyjątkiem budynków mieszkalnych lub ich części znajdujących się na obszarze miast, w drodze umów sprzedaży, dożywocia, o dział spadku, o zniesienie współwłasności, darowizny w części dotyczącej przejęcia przez obdarowanego długów i ciężarów albo zobowiązań darczyńców, zamiany do wysokości wartości rynkowej nieruchomości.

Podatnik jest obowiązany bez wezwania organu podatkowego złożyć deklarację w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych oraz obliczyć i wpłacić podatek w terminie 14 dni od dnia powstania obowiązku podatkowego. ■

Opracowała Krystyna Laskowska

W czerwcu w sadach i na plantacjach krzewów owocowych pojawia się najwięcej groźnych z gospodarczego punktu widzenia larw szkodników.

Na początku czerwca na czereśniach oraz wiśniach pojawia się **nasionnica trześniówka**, której larwy powodują robaczywienie owoców. Szkodnika zwalcza się 7-8 dni po wylocie much, który zbiega się z kwitnieniem akacji. Do sygnalizacji należy wykorzystywać żółte pułapki lepowe. Opryskujemy tylko drzewa późno dojrzewających odmian czereśni i wiśni. W ochronie stosujemy takie preparaty jak: Owadofos, Basudin, Decis, Fastac i inne pyretroidy.

zostanie próg ekonomicznego zagrożenia i a (2 jaja świeże wgryzy w próbie 100 zawiązków) wykonujemy zabieg. II pokolenie należy zwalczać w lipcu.

Zwójki liściowe (pokolenie letnie) zwalczamy w okresie wylegania się larw zazwyczaj w lipcu. Opryskujemy w przypadku gdy zostanie przekroczony próg ekonomicznego zagrożenia. Do zwalczania tej grupy szkodników zaleca się przede wszystkim Insegar 25 WP oraz preparaty acylomocznikowe. Preparat Insegar należy stosować na najstarsze - piąte stadium rozwojowe gąsiennic zwójek. Lustrację wykonujemy od połowy czerwca do połowy sierpnia co 2 tygodnie. Przeglądamy z 20 drzew po

preparatów można zastosować Vectre 100 SC, Discus 500 WG, Zato 50 WG, Captan 50 WP (Kaptan zaw., Merpan), Folpan 80 WG, Delan 750 SC/700 WG, Syllit 65 WP, Dithane, M-45/75 WG/ 455 SC, Thiram Granuflo 80 WG, Polyram 70 WG. Liczba opryskiwań jednoskładnikowymi fungycydami systemicznymi nie powinna przekraczać 1-2 razy w sezonie, a łącznie z mieszkankami IBE 3 razy w sezonie.

W sadach pestkowych zwalczamy **gorzką zgniliznę** a na plantacjach truskawek i malin **szarą pleśń i plamistość liści**. Na plantacjach agrestu i porzeczki wykonujemy zabiegi na **amerykańskiego mączniaka**, **rdzę wejmutkowo-porzeczkową**, **białą plamistość liści i opadzinę**.

Przypominamy i radzimy w czerwcu

Kolejne opryskiwania (1-2) przeprowadzamy w zależności od przebiegu lotu. Także w czerwcu owoce jabłoni, śliwy są porażane przez **owocówki** - drobne motyle, składające jaja na zawiązkach owoców. W pierwszej połowie maja zawieszamy w sadzie pułapki feromonowe i obserwujemy początek i przebieg lotu motyli. Termin zwalczania należy uzależnić od rodzaju stosowanego preparatu. Insegar stosujemy na początku masowego lotu motyli, krótko przed rozpoczęciem składania jaj. Preparaty acylomocznikowe (Dymilin, Nomolt, Ekos) stosujemy kilka dni później w trakcie masowego składania jaj. Pozostałe preparaty (Sumithion, Owadofos, Basudin, Trebon, Zolone, Mo-spilan, Carpvirusine) stosujemy w fazie rozwoju jaja „czarna główka”. W razie wznowienia masowego lotu należy zwalczanie powtórzyć. Zwalczanie może być konieczne, gdy w roku poprzednim podczas zbiorów obserwowano więcej niż 0,5 % „robaczywych” owoców. Lustrację w przypadku owocówki jabłkowatej przeprowadzamy od połowy czerwca i dalej co 1-2 tygodnie do końca sierpnia. Należy przejrzeć na 25 drzewach po 20 zawiązków (razem 500 zawiązków). Jeżeli przekroczony

20 pędów (razem 400) lub z 20 drzew po 20 kolejnych owoców. Progiem ekonomicznego zagrożenia jest 3-5 pędów zasiedlonych przez gąsiennicę w próbie 100 pędów lub 1-2 owoce ze świeżymi uszkodzeniami w próbie 100 owoców.

W końcu czerwca przeprowadzamy lustrację na obecność **mszycy jabłoniowej** (drugi termin). Drugi termin lustracji na obecność **pordzewiacza jabłoniowego** przypada od połowy czerwca do końca lipca. Od połowy do końca czerwca przypada pierwszy termin lustracji na obecność **toczyka gruszowiaczka i pąsynka jabłoniowego**.

W czerwcu pojawiają się larwy **przedziorków i mszyc, pryszczarka porzeczkowiaka liściowego i pryszczarka porzeczkowiaka pędowego**. Wszystkie wymienione szkodniki ograniczają plony i pogarszają jakość owoców.

Z chorób grzybowych w tym czasie groźny jest **parch jabłoni**. W ochronie przeciwko tej chorobie stosujemy fungicydy z grupy IBE (Punch, Score, Baycor 25 WP, Palisade, Rubigan) oraz mieszkanki IBE (Atemi C, Baycor C, Clarinet, Folicur E oraz Systane MZ) preparatami kontaktowymi. Z innych

Podczas naturalnego czerwcowego opadania owoców wykonujemy przerzedzanie ręczne zawiązków. Przerzedzanie w tym okresie powoduje przyrost wielkości owoców. Do ręcznego przerzedzania zawiązków przystępujemy w okresie kiedy pierwsze zawiązki opadają pod wpływem otrząsania gałęzi. W pierwszej kolejności przerzedza się zawiązki na odmianach letnich, gdyż mają one najkrótszy okres czasu do wyrośnięcia. Te odmiany jabłek przerzedza się również najintensywniej po to, aby spowodować największy przyrost wielkości owoców. W następnej kolejności przerzedzamy zawiązki na drzewach odmian drobnoowocowych i najbardziej poszukiwanych na rynku. Pozostałe odmiany przerzedzamy w okresie późniejszym, aż do końca lipca. Im wcześniej zabieg zostanie wykonany tym spowoduje większy przyrost wielkości jabłek.

W pierwszej dekadzie czerwca przypada termin zwalczania chwastów przy pomocy preparatów opartych na glifosacie w mieszaneczce z siarczanem amonu.

Opracowała:
Elżbieta Kacprzak-Piwońska

Gospodarka na użytkach zielonych

W rejonie Kanału Wieprz-Krzna jest dużo użytków zielonych, które są często źle użytkowane. Użytki te są w dobrych klasach bonitacyjnych, lecz mimo to w ostatnich latach zostały zaniedbane. Brak zainteresowania użytkami zielonymi związany jest ze spadkiem pogłowia bydła i prawie całkowitym zaprzestaniem hodowli owiec.

Błędy wynikły z zaniedbania w gospodarowaniu na użytkach zielonych odbijają się nie tylko na bieżących plonach, lecz często mają wpływ na plonowanie w latach następnych.

Łąki i pastwiska położone są w dolinach i obniżeniach śródpolnych, oraz na kompleksach torfowych. W odróżnieniu od gruntów rolnych stosunki wodne na łąkach zależą w głównej mierze od poziomu wody gruntowej, oraz wód powierzchniowych spływających z sąsiednich wyniesień polowych. Z natury większość łąk jest nadmiernie uwilgotniona, na wielu kompleksach nadal istnieją tereny niedostępne wskutek występowania bagien i zastoisk wodnych.

Należyte utrzymanie oraz wykorzystanie urządzeń melioracyjnych zależy przede wszystkim od prawidłowej ich konserwacji i eksploatacji. Jednym z głównych czynników intensyfikacji produkcji na użytkach zielonych jest nawożenie. W gospodarstwach przodujących plony są znacznie wyższe i to zarówno na łąkach jak i pastwiskach. Gospodarstwa te mają dużo inwentarza, stosują wyższe nawożenie, aby zapewnić paszę dla bydła. Nawożenie ma nie tylko wpływ na zwiększenie plonu, lecz również na skład botaniczny runi. Nawożenie na poziomie (200-300 kg NPK na ha) powoduje z zasady korzystne zmiany składu botanicznego runi. Polegają one na wzroście udziału w runi traw pastewnych jak również roślin motylkowych,

z jednoczesnym zmniejszeniem się udziału lub ustępowaniem gatunków małowartościowych takich jak tomka wonna, kostrzewa czerwona, owsica owłosiona, turzyce niskie rozłogowe.

Nawożenie wysokimi dawkami nawozów azotowych powoduje wzrost udziału traw wysokich wartościowych: kupkówki pospolitej, tymotki łąkowej, kostrzewy łąkowej, wyczyńca łąkowego. Jednostronne nawożenie azotowe powoduje z zasady uproszczenie składu runi (zmniejszenie liczby gatunków), oraz rozluźnienie darni. Wysokie dawki azotu wpływają często na opanowanie runi przez jeden gatunek trawy wysokiej, najczęściej przez kupkówkę pospolitą. Na glebach organicznych kupkówka po kilku latach ustępuje, a wzrasta udział wiechlina łąkowej. Przy wysokim nawożeniu azotowym następuje uproszczenie składu runi i zmniejszenie liczby gatunków chwastów. Mogą występować jednak niektóre chwasty azotolubne: pokrzywa zwyczajna, mniszek pospolity, barszcz zwyczajny, szczaw tępolistny, gwiazdnica pospolita.

Nawożenie fosforowe współdziała z nawożeniem azotem. Przy nawożeniu tymi składnikami wzrasta zawartość azotu i fosforu w roślinach, co ma duże znaczenie ze względu na wartość pokarmową paszy i zdrowie zwierząt. Na stanowiskach zasobnych w fosfor łatwiej utrzymują się w runi rośliny motylkowe, nawet przy obfitym nawożeniu azotem.

Nadmiar potasu lub jego jednostronne zastosowanie powoduje pogorszenie składu runi użytków zielonych i zwiększenie się potasolubnych gatunków ziół. Duża jednorazowa dawka potasu, może spowodować, że zawartość w trawach potasu wzrośnie nadmiernie, co spowoduje spadek zawartości wapnia

i magnezu, następuje więc pogorszenie się wartości pokarmowej paszy, groźne zwłaszcza dla krów (tęczyzka pastwiskowa). Dlatego też dawki wyższe niż 60 kg/ha powinno się dzielić.

Na łąkach intensywnie nawożonych z dużym udziałem traw wczesnych: kupkówki pospolitej, wyczyńca łąkowego, wiechlina łąkowej nie można opóźniać terminu skosu, gdyż trawy te drewnieją, co obniża ich wartość pokarmową. Rolnicy często opóźniają termin skosu I pokosu. W zależności od przebiegu warunków atmosferycznych termin może przypadać na połowę maja, bądź III dekadę.

Zwrócić należy uwagę na wysokość koszenia, ponieważ niektóre gatunki traw (kupkówka pospolita, rajgras wyniosły, móżga trzcinowata) znosi źle koszenie zbyt niskie. Ogólnie należy przyjąć, że nie wolno kosić niżej niż na wysokość 5 cm. od ziemi. Dla wzmocnienia w runi traw wysokich powinno się raz na 3 - 4 lata opóźnić termin koszenia. Na użytkach zielonych powinno się prowadzić przemienne użytkowanie kośno-pastwiskowe. Związane to jest z prawidłowym rozwojem runi. Użytkowanie kośne wpływa na lepszy rozwój traw wysokich, natomiast pastwiskowe traw niskich odpornych na udeptywanie. Nie odnosi to się tylko do łąk podmokłych, gdyż użytkowanie pastwiskowe jest wykluczone. Nawożenie organiczne daje dobre rezultaty na użytkach zielonych, szczególnie na użytkach mineralnych ubogich w substancje organiczną. Wpływa na urozmaicenie składu botanicznego runi, zwiększa się gęstość runi i dobre są odrosty w II i III pokosie. ■

Stanisław Kozak
PZDR Parczew

Od siary wiele zależy

Większość schorzeń cieląt przypada na pierwsze dni i tygodnie ich życia. Najważniejszymi czynnikami wpływającymi na przeżywalność osesków jest ich wysoka masa ciała przy urodzeniu, stan ogólny - tzw. syndrom zdrowego cielęcia oraz ilość i jakość siary.

Jedynym pokarmem nowo narodzonych cieląt jest siara i mleko matki. Najważniejszym zadaniem siary jest dostarczenie cielęciu biernej odporności przeciwwirusowej. Nowo narodzone cielęta nie mają żadnej odporności, gdyż łożysko krowy jest nieprzepuszczalne dla ciał odpornościowych - immunoglobulin. Nie przechodzą więc one z

krwioobiegu matki do krwioobiegu płodu. Dlatego cielę nie jest niczym chronione przed bakteriami chorobotwórczymi znajdującymi się w środowisku. Jedynym dostępnym dla cielęcia nośnikiem biernej odporności przeciwwirusowej jest siara, która jest pierwszym i zarazem jedynym pokarmem cielęcia w pierwszym tygodniu życia. Dostarcza cielęciu podstawowych składników pokarmowych, niezbędnych do prawidłowego wzrostu i rozwoju. Strawność siary sięga 95%, a jej skład chemiczny zapewnia jej dużą wartość odżywczą. Siara oczyszcza przewód pokarmowy noworodka z kału płodowego - smółki, zapobiegając jej zaleganiu i

rozkładowi. Pobudza również ruchy robaczkowe jelit.

Bardzo ważnym elementem jest pozycja cielęcia w czasie pojenia, gdzie siara powinna docierać bezpośrednio do trawieńca dlatego, że przewód pokarmowy cielęcia nie funkcjonuje tak jak u bydła dorosłego. Nie pracują jeszcze przedżołądki i dlatego pokarm trawiony jest tylko w trawieńcu.

Należy jeszcze pamiętać o właściwej temperaturze podawanego pójła przy pojeniu z wiadra, gdyż powoduje to wydłużenie okresu zalegania siary w trawieńcu. Zmniejsza to jej wykorzystanie i ogranicza możliwość dalszego pobierania przez cielę. Pierwszą porcję siary cielęta powinny otrzymać jak najszybciej po urodzeniu.

Bożena Bosek

Chcesz uprawiać kukurydzę na ziarno - zbieraj doświadczenia

Kukurydza uprawiana na ziarno w ostatnich latach jest postrzegana przez rolników jako roślina wydajna i opłacalna. Na świecie nie jest to nic nowego, gdyż zajmuje ona trzecie miejsce po pszenicy i ryżu.

Dobrze się dzieje, że i u nas zwiększa się powierzchnia jej uprawy, a to za przyczyną ogromnego postępu hodowlanego, który dostarczył w ostatnich latach wiele bardzo dobrych i uniwersalnych mieszańców, które mogą być uprawiane w różnych rejonach klimatyczno-glebowych, zarówno na kiszonce, CCM, jak i na ziarno.

Firmy nasienne oferują w tym roku według rejestru COBORU 114 mieszańców w tym na ziarno jest zarejestrowanych 71 mieszańców i 8 mieszańców ogólnoużytkowych, pozostałe są do uprawy na kiszonce. Proponuję wykorzystać ten okres wegetacyjny na obserwację mieszańców uprawianych u siebie i u sąsiadów dla sprawdzenia, który najlepiej nadaje

się do naszego gospodarstwa.

W technologii uprawy na ziarno należy zwracać uwagę na następujące cechy: wysokość plonu ziarna, wczesność czyli wysoką zawartość suchej masy w ziarnie, odporność na wyleganie, łatwy omlot, zdrowotność całych roślin.

Kukurydza ma duże wymagania klimatyczne. Suma temperatur od 1 maja do 30 września powinna wynosić nie mniej niż 2200°C, a średnia ilość opadów w tym okresie powinna wynosić 300 - 350 mm. Największe zapotrzebowanie na wodę przypada w lipcu i sierpniu tj. w okresie od ukazania się wiech do początku dojrzałości młecznej i odpowiedni jest tu poziom opadów 150-200 mm. Jest to wszystko dlatego ważne, gdyż musimy analizować czy w naszym gospodarstwie są takie warunki klimatyczne, a to daje odpowiedź o możliwości uprawy kukurydzy.

Generalnie można powiedzieć, że

w całej Polsce są odpowiednie warunki klimatyczne, z tym że do każdego rejonu trzeba dobierać odpowiedniej wczesności mieszańca.

Wyróżniamy 4 rejonu w Polsce, a nasz rejon (teren działania WODR Oddziału Grabanów) zaliczany jest do drugiego rejonu w którym z powodzeniem można uprawiać na ziarno mieszańce wczesne FAO do 200 i średnio wczesne FAO do 240 przy sprzyjającej jesieni. Mieszańców o wyższej liczbie FAO nie powinniśmy uprawiać. O wyborze konkretnego mieszańca do uprawy w swoim gospodarstwie decyduje zawsze sam rolnik, najlepiej po rozważeniu wspomnianych uwarunkowań, przede wszystkim wczesności i potencjału plonowania. Bardzo ważna jest obserwacja ceny ziarna kukurydzy na rynku, jak do tej pory cena ta jest na poziomie pszenicy i sięgała nawet 60 zł/dt.

Krzysztof Chilczuk
PZDR Parczew

Powodzenie produkcji zwierzęcej w znacznym stopniu zależy od warunków panujących w chlewniach i sposobu żywienia zwierząt w czasie całego cyklu produkcyjnego.

Jednym z warunków osiągnięcia dobrych wyników, poza zadbaniem o komplementarność składników żywnościowych w dostarczanych paszach w poszczególnych fazach rozwoju zwierzęcia, jest dbałość o prawidłowy rozwój i funkcjonowanie przewodu pokarmowego.

Prawidłowo ukształtowany przewód pokarmowy, z właściwą, w pełni aktywną florą bakteryjną zapewnia nie tylko lepsze wykorzystanie paszy, wyższe przyrosty, lecz także podnosi zdrowotność zwierzęcia, zwiększa jego odporność i oporność na szereg czynników zewnętrznych.

Za pomocą żywienia można wpływać na kształtowanie się odporności gospodarza w stosunku do bakterii kolonizujących przewód pokarmowy. Ogólnie biorąc obronę gospodarza przeciwko patogenom bakteryjnym takim jak *Salmonella*, można podzielić na dwie kategorie:

pierwsza to konstytucyjna, niespecyficzna skierowana w stosunku do większości bakterii i druga - specyficzna, skierowana przeciwko określonym drobnoustrojowi.

W skład obrony niespecyficznej wchodzi przede wszystkim trzy elementy. Pierwszym jest kwas solny, wydzielany przez część gruczołową żołądka. Powoduje on inaktywację patogenów pochodzących z paszy. Jelita cienkie stanowią drugą linię obrony. Antybakteryjne działanie w świetle jelit przejawia się poprzez obecność

Rola i znaczenie probiotyków w żywieniu trzody chlewnej

kwasów żółciowych, enzymów trzustki, silnej motoryki jelit, wydzielanie śluzu przez komórki kubkowe, namnażanie i złuszczenie się komórek nabłonkowych oraz wydzielanie immunoglobuliny A. Bardzo ważną rolę odgrywa flora jelitowa.

Wszystkie w/w czynniki działają wspólnie w celu zabicia patogenów i/lub zapobieżeniu kolonizacji jelit przez patogeniczne bakterie, jak również przeciwko przemieszczaniu się tych bakterii przez błonę śluzową do narządów wewnętrznych.

W skład flory jelitowej wchodzi kilkaset gatunków bakterii żyjących razem w układach symbiotycznych lub antagonistycznych. Większość z nich bytuje w jelicie ślepym i jelicie grubym. Przez wiele lat nie przykładano należytej uwagi ich znaczeniu. W środowisku jelit, każdy szczep bakteryjny oddzielnie współzawodniczy w zdobywaniu pożywienia i osiągnięciu miejsc adhezyjnych na błonie śluzowej. Bakterie obecne we florze jelitowej hamują namnażanie się innych bakterii poprzez silne przyleganie do śluzówki lub wytwarzanie metabolitów kwasowych takich jak np. krótkich łańcuchów kwasów tłuszczowych. Biorą one udział w procesach syntezy witamin, stymulacji odpornościowej, hamowaniu wzrostu bakterii egzogennej, pomagają tym samym w trawieniu paszy i wchłanianiu składników mineralnych. Wśród różnych rodzajów bakterii obecnych we florze jelitowej, *Lactobacillus* występuje w ilości dominującej nad pozostałymi.

Wiele czynników utrzymuje homeostazę bakteryjną na powierzchni jelit. Podkreśla się, że na procesy związane z absorpcją minerałów w jelitach, wpływają zawarte w

pokarmie niestrawione węglowodany. Należą do nich między innymi frukto i galakto - oligosacharydy, laktuloza i inulina. Produkty degradacji laktulozy i kalcitvitolu mogą stymulować wewnątrzkomórkowy transport wapnia, gdyż obniżają one pH w świetle jelit, powodując wzrost rozpuszczalności wapnia i stąd zwiększa się międzykomórkowy transport wapnia. Wapń powoduje przede wszystkim namnażanie się *Lactobacillus*, natomiast trudności w strawieniu węglowodanów, stymulują namnażanie się populacji *Lactobacillus* i *Bifidobacteria*.

Wyniki prac wielu badaczy wskazują, że ciągłe podawanie zwierzętom w paszy hodowli *Bacillus subtilis* spowodowało, w przypadku ich eksperymentalnego zakażenia *Salmonella typhimurium*, ograniczenie intensywności siewstwa salmonell w kale. Podobny efekt osiągnięto w stosunku do *Clostridium perfringens*. Ponadto uzyskano wzrost populacji drobnoustrojów z rodzaju *Lactobacillus*.

Żywe kultury *Saccharomyces cerevisiae* podawane w paszy hamują namnażanie się bakterii chorobotwórczych i poprawiają wyniki tuczu. Są doniesienia, że stosowanie *Saccharomyces cerevisiae* powodowało, oprócz zwiększonych przyrostów, także złagodzenie przebiegu aflatoksykozy u młodych zwierząt. Zwiększeniu ulega wytwarzanie mucyny, a ona z kolei stanowi środowisko, w którym żyją bakterie, będąc jednocześnie źródłem ich pożywienia.

Immunostymulatory zawarte w *Yeasture*[®]: β 1,3- β 1,6 D-glucan i oligosacharyd mannanu efektywnie wiążą i absorbują wiele patogennych i warunkowo patogennych drobnoustrojów włączając w to *Escherichia coli*, *Clostridium*,

Ciąg dalszy na s.10 ➔

Vibro, Salmonella itp. w przewodzie pokarmowym i redukują ewentualne infekcje.

Enzymy są białkami o złożonej skomplikowanej trójwymiarowej strukturze cząsteczkowej. Przyspieszają one bieg reakcji chemicznych nawet milionkrotnie. Biorą one udział w różnych procesach np. mieszanina enzymów z bakterii pleśniakowej *Aspergillus oryzae*, która zdolna jest do hydrolitycznego rozszczepiania węglowodanów i białek, a grupy enzymów biorących w tym udział to karbohydrazy i proteazy. Uderzającą cechą enzymów jest ich duża aktywność katalityczna, oraz specyficzność. Jeden enzym katalizuje na ogół pojedynczą reakcję chemiczną obniżając próg energetyczny aktywacji tych reakcji.

W żywieniu zwierząt dominują surowce pochodzenia roślinnego. W ich skład wchodzi polisacharydy nieskrobiowe {NSP} i ligniny. Obok pentoz (arabinozy i ksylozy), oraz heksoz (glukozy, mannozy i galaktozy), zawierają one dezoksyheksozy (ramnozę, flukozę) i kwasy heksaceronowe (kwas galaktouronowy). Określone frakcje NSP, oraz określone glikoproteiny, działają w przewodzie pokarmowym w ten sposób, że zwiększają lepkość treści pokarmowej, co w konsekwencji spowalnia transport paszy przez przewód pokarmowy. Dalszą konsekwencją tego jest zakłócanie wymieszania treści z wytwarzanymi przez organizm enzymami, oraz kwasami żółciowymi. Podanie enzymów takich jak: amylazy, glukoamylazy, maltazy, b-glukamazy powoduje w dalszym procesie rozbicie wiązań w polisacharydach nieskrobiowych, które mogą rozszczepiać rozpuszczalne frakcje NSP do tego stopnia, że znacznie ograniczony zostaje efekt podwyższania lepkości, ograniczone i zahamowane występowanie biegunek, poprawia się jakość środowiska, w którym zwierzęta przebywają i tą drogą poprawieniu ulegnie współczynnik wykorzystania

paszy. Probiotyk **Yeasture®** zawiera różnego rodzaju bakterie wytwarzające enzymy, np. *Bacillus subtilis* wytwarza amylazy i proteazy.

Bacillus subtilis uczestnicząc w przemianach białek zawartych w paszy wpływa także na ograniczenie produkcji amoniaku i siarkowodoru.

Z powyższych rozważań wynika znacząca rola probiotyków stosowanych w paszach w prawidłowym kształtowaniu i funkcjonowaniu flory bakteryjnej przewodu pokarmowego, co ma decydujące znaczenie na prawidłowe wykorzystanie i przyswajanie nawet do tej pory trudno przyswajalnych składników pasz i w konsekwencji na wzrost zdrowotności zwierząt.

Nowoczesny probiotyk winien zawierać zarówno chronione przed wpływem wysokich temperatur i kwasów żołądkowych i żółciowych, aktywne kultury bakterii i komórki drożdży jak i ważne dla zwiększenia odporności immunostymulatory oraz enzymy. Dodatek substancji słodzących, wyciągów roślinnych i zapachowych zapewni chętnie pobieranie paszy we wszystkich fazach rozwoju zwierzęcia.

Dodatek paszowy, probiotyk o nazwie **Yeasture®** opracowany i produkowany w Stanach Zjednoczonych przez Cenzone Tech Incorporation w Kalifornii spełnia te wymagania. Preparat ten jest w postaci sypkiej, o przyjemnym zapachu, barwy opalizującej.

W jego składzie znajdują się;

- ⇒ mikrokapsułkowane żywe kultury drożdży *Saccharomyces cerevisiae* - 5 000 miliardów komórek/kg,
- ⇒ mikrokapsułkowane *Lactobacillus acidophilus*, *Lactobacillus casei*, *Streptococcus faecium* - razem 13 miliardów kolonii w 1 kg,
- ⇒ mikrokapsułkowany *Bacillus subtilis* - 80 miliardów kolonii/kg, gillus oryzae, laza, celulaza, mylaza immunostymulatory: oligosaccharyd manna-ny i B1,3-B1,6 D-glucan, •

wyciągi roślinne i zapachowe oraz środek słodzący.

Szczepy bakteryjne wchodzące w skład **Yeasture®** tj. *Lactobacillus acidophilus*, *Lactobacillus casei* oraz *Streptococcus faecium*, dzięki właściwemu mikrokapsułkowaniu są w pełni stabilne w temperaturze 60°C i odporne w środowisku kwaśnym do pH 3,5-3,7 oraz w 99,99% są odporne na działanie kwasów żółciowych. Znacznie większa odporność *Bacillus subtilis*, w szczególności na podwyższenie temperatury, wynika z efektu mikrokapsułkowania i zdolności wytwarzanie form przetrwalnikowych. Mikrokapsułkowane szczepy drożdży *Saccharomyces cerevisiae* są stabilne w temperaturze 72°C, odporne w pH do 3,0, i w 75% są odporne na obecność kwasów żółciowych. Preparat **Yeasture®** jest przystosowany do produkcji pasz zarówno granulowanych w temperaturach 90°C jak i sypkich.

Yeasture® stosuje się jako dodatek do pasz pełnoporcjowych w następujących dawkach

Lochy: na 3 tygodnie przed oproszeniem 2,0 kg/t paszy w czasie laktacji 2,0 kg/t paszy

Prosięta: do osiągnięcia 20 kg masy ciała 2,0 kg/t paszy

Tuczniki: pierwszy okres tuczu 1,0 kg/t paszy, drugi okres tuczu 0,5 do 1,0 kg /t paszy

Efektem stosowania **Yeasture®** w żywieniu trzody chlewnej w polskich warunkach są :

- ⇒ Wyeliminowanie antybiotycznych stymulatorów wzrostu,
- ⇒ Zwiększona zdrowotność zwierząt,
- ⇒ Zmniejszone padnięcia we wszystkich fazach produkcji,
- ⇒ Ograniczenie występowania biegunek,
- ⇒ Zwiększenie wykorzystania paszy,
- ⇒ Zwiększenie przyrostów,
- ⇒ Ograniczenie kosztów leczenia.

Przeprowadzone na fermie trzody chlewnej w Śmiłowie badania wykazały przyrost masy

➔ prosiąt przy odchowie o 9,48% przy jednoczesnym ograniczeniu padnięć z 9,3% do 6%:

W grupie kontrolnej zaistniała potrzeba leczenia **pleuropneumonii**, podczas gdy grupa żywiona z dodatkiem probiotyku pozostała zdrowa. Zwierzęta chętniej pobierały pasze, której zużycie było nieznacznie (ca 2%) niższe.

Podobne wyniki uzyskuje się w pierwszym i drugim okresie tuczu. Na fermach, w których stosowany jest **Yeasture®**, daje się odczuć poprawę atmosfery na skutek ograniczenia emisji amoniaku i siarkowodoru.

Niektóre wytwórnie stosują rutynowo **Yeasture®** jako dodatek w paszach dla trzody chlewnej, część zaś włączyła ten probiotyk na stałe w skład prestartera i startera, z wyboru zaś stosuje w pozostałych paszach. Rozszerzający się krąg odbiorców indywidualnych, równoległe ze wzrostem zużycia **Yeasture®** przez duże mieszalnie pasz, potwierdza, że stosowanie tego preparatu u prosiąt, warchlaków i tuczników jest celowe i ekonomicznie uzasadnione a w okresie systematycznego wycofywania z pasz antybiotykowych stymulatorów wzrostu oraz rezygnacji z żywienia mączkami mięsno-kostnymi będzie nabierało coraz większego znaczenia.

Jesteśmy do Państwa dyspozycji. Blizsze informacje o probiotykach firmy **CENZONE TECH, INC.** mogą Państwo uzyskać u wyłącznego przedstawiciela firmy w Polsce, **Mifarmex GmbH**, pod telefonem (022) 811 54 01 lub 0 605 303 795. lub u p. Jarosława Radomskiego w PPP "Bacutil" Sp. z o.o. pod telefonem (083) 352-86-05

mgr inż. Paweł Michałowski

Ogłoszenie

Marek Wróblewski
zam. Jasionka tel. 354 13 56

Sprzedam schładzarkę do mleka
525 litry (2-letnia)

Do głównych przyczyn strat składników pokarmowych w sianie należy:

- pleśnienie na skutek zbioru traw niedosuszonych,
- wymywanie składników pokarmowych podczas opadów zaistniałych w okresie dosuszania siana,
- kruszenie się delikatnych części roślin podczas dosuszania,
- oddychanie roślin zachodzące w początkowej fazie dosuszania,
- zbyt opóźniony zbiór traw o niskiej wartości pokarmowej.

Dla pozyskania siana dobrej ja-

kości na skutek oddychania roślin mogą dochodzić w białku i suchej masie do 19 %, co odbija się na jakości siana. Także straty zwiększają się, gdy siano jest podsuszane częściowo i wystąpią dłuższe okresy opadów deszczu. Wtedy rośliny pleśnią od spodu. W praktyce mniejsze straty występują, gdy wystąpią opady na świeżo skoszoną trawę, niż na podsuszoną niezupełnie. W czasie opadów następuje również wyługowanie składników pokarmowych (przy deszczowej pogodzie już po 8 dniach pasza traci 46% białka

Już sianokosy

kości należy zastosować taką technikę zbioru i dosuszania, aby w/w straty ograniczyć do minimum. Używać to można poprzez zmechanizowanie prac związanych z produkcją siana lub zastosowanie dosuszania na rusztowaniach (w warunkach przekropnej pogody). Bezpośrednio po zakończeniu koszenia, trawę należy przetrząsać przy użyciu aktywnych przetrząsaczy pokosów typu przetrząsacz-zgrabiarek tzw. karuzelowych, dokładnie roztrzaskujących grube pokosy. Przetrzymywanie traw na pokosach nawet w warunkach pogody niezbyt korzystnej na dosuszanie jest błędem technologicznym, który rzutuje w znacznym stopniu na złą jakość siana. Wynika to z faktu, że rośliny świeżo skoszone zawierają zbyt dużą ilość wody od 75 - 80%, natomiast w dobrze wysuszonym sianie jest zaledwie około 15 % wody. Stąd też tak zwane leżakowanie traw po skoszeniu, jest jeszcze widoczne w praktyce, powoduje wysokie straty składników pokarmowych pod wpływem zachodzących procesów biologicznych i fizycznych w roślinach (proces oddychania roślin). Oddychanie trwa do czasu, aż zawartość wody w biomase spadnie do 35 - 40 %, stąd ważne jest jak najszybsze odparowanie wody, które pozyskuje się poprzez aktywne przetrząsanie trawy, zwłaszcza jeżeli panuje wietrzna, słoneczna pogoda.

oraz 49% skrobi). Procesem pogarszającym jakość siana w warunkach deszczowej pogody jest tzw. pleśnienie (siano pleśnieje, gdy jego wilgotność przekracza 18-20%). Stąd też należy dołożyć maksymalnie dużo starań, aby dosuszanie siana było skrócone do kilku dni, a wówczas obawy pozyskania surowca złej jakości nie będą istniały. Czasami zbiór siana niedosuszonego może być przyczyną samozapalenia się siana, zwłaszcza przy składowaniu w mało przewiewnym pomieszczeniu. Innym rodzajem strat są straty powstałe przy przetrząsaniu siana już podsuszonego, wtedy najdelikatniejsze części roślin (kwiat, listki, łodygi) ulegają okruszeniu i obłamywaniu. Wielkość tych strat zależy od sposobu suszenia i warunków atmosferycznych oraz składu runi ławkowej. Wskutek okruszenia i obłamywania się roślin następuje znaczne obniżenie zawartości cukrów prostych dochodzące w trawach do 30 %, co ma bezpośredni wpływ na wartość energetyczną paszy.

Pozyskać siano dobrej jakości możemy tylko wówczas, gdy prace związane z produkcją będą zmechanizowane, a termin zbioru dostosowany do korzystnych warunków pogodowych lub też zastosujemy technologię dosuszania zmniejszającą straty.

Józef Sokulski
Tadeusz Rowiński

Występująca przez dłuższy czas niska opłacalność produkcji trzody chlewnej odbija się niekorzystnie na wartości genetycznej utrzymywanych loch. W ciągu ostatnich dwóch lat obserwuje się brak zainteresowania producentów dobrym materiałem hodowlanym. W chowie masowym często spotyka się knury o miernej wartości, co związane jest z ich wysoką ceną.

Inseminacja loch kluczem do sukcesu

W produkcji trzody chlewnej w cyklu zamkniętym występują trudności związane z rozrodem zwierząt. Jediną drogą do poprawy zaistniałej sytuacji może być tylko szeroko stosowana inseminacja loch.

Zakład Unasieniania Zwierząt w Białce obsługuje północne powiaty województwa lubelskiego (radzyński, bialski, łukowski, parczewski i cztery gminy włodawskiego). Są to powiaty typowo rolnicze nie posiadające przemysłu dającego zatrudnienie poza rolnictwem, dlatego większa część osiąganych tu dochodów pochodzi z pracy w gospodarstwach rolnych.

Produkcja trzody chlewnej w tej części województwa rozwijała się na skutek występujących uwarunkowań - lekkie gleby, niewielka średnia powierzchnia gospodarstw, niskie ceny i brak zbytu na rynku zbożowym skłaniały do przetwarzania płodów rolnych w produkcję mięsa, aby w ten sposób podwyższyć osiągane dochody.

Ważnym czynnikiem zachęcającym do produkcji trzody jest działanie w pobliżu trzech dużych Zakładów Mięsnych w Łukowie, Małaszewiczach i Sokołowie Podlaskim. Inseminacja loch jeszcze dwa lata temu oparta była głównie o sieć punktów unasieniania. Czynione były próby sprzedaży niewielkich ilości nasienia knurów, ale stanowiło to zagadnienie marginalne. Obserwacje czynione nad tym zagadnieniem i zainteresowanie rolników, spowodowały konieczność popularyzacji unasieniania loch przez ich

właścicieli. Dlatego też w okresie ostatnich dwóch lat rozpoczęto systematyczne szkolenia rolników. Organizowane wspólnie przez SHiUZ i Oddział WODR w Grabanowie szkolenia producentów trzody chlewnej spowodowały zainteresowanie się istniejących Zrzeszeń Producentów Trzody Chlewnej możliwością zakupu nasienia knura. Nawiązane kontakty z Prezesami Zrzeszeń pozwoliły ustalić plan działania dla organizatorów rozrodu, którzy dotarli do wszystkich Zrzeszeń. Z Prezesami za-

warto umowy, zezwalające na prowadzenie unasieniania loch poza organizacją Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt.

W ramach umowy członkowie zrzeszeń są zobowiązani do:

- unasieniania loch wyłącznie we własnym gospodarstwie,
- zaopatrywanie się w Zakładzie w nasienie knurów i sprzęt niezbędny do prawidłowego wykonywania zabiegów,
- przestrzegania przepisów sanitarno-weterynaryjnych przy wykonywaniu zabiegów,
- utylizacji sprzętu jednorazowego użytku bezpośrednio po wykonaniu zabiegu.

Jednocześnie Zakład zobowiązał się do:

- przeprowadzania szkoleń z zakresu wykonywania zabiegu, postępowania z nasieniem i doboru knurów,
- dostarczenia nasienia oraz potrzebnego do zabiegu sprzętu zgodnie z zamówieniem,
- prowadzenia dokumentacji hodowlanej i inseminacyjnej na drukach stosowanych przez Zakład (zaświadczenia unasieniania na pierwsze i powtórne zabiegi).

Rozwózkę nasienia do zrzeszeń rozwiązano w oparciu o istniejące trasy rozwózki nasienia na puz. Organizatorzy rozrodu ustalili ze zrzeszeniami sposób zamawiania nasienia i stałe miejsce dostawy tak, aby dostawcy nasienia nie musieli zbaczać z trasy i wydłużać przejazdów oraz

czasu rozwózki.

Istniejąca ilość zrzeszeń nie zabezpiecza równomiernie wszystkich obsługiwanych rejonów, dlatego zaczęły się również tworzyć zespoły producenckie, z którymi nawiązano współpracę na podobnych zasadach. W chwili obecnej Zakład współpracuje z 15 Zrzeszeniami Producentów Trzody Chlewnej.

Od dnia 01.06.2000 roku Zakład Unasieniania Zwierząt w Białce rozpoczął współpracę z Zakładami Mięsnymi "Łmeat-Łuków" S.A. i za ich pieniądze zostały zakupione cztery knury rasy polskiej białej zwisłouchej i wielkiej białej polskiej. Knury te zostały przekazane w depozyt do Zakładu w Białce na okres 30 miesięcy. "Łmeat-Łuków" S.A. przekazał dla ZUZ wykaz producentów mających zawarte umowy wieloletnie na dostawę tuczników oraz wytypował rolników do przeszkolenia w zakresie przeprowadzania zabiegu unasieniania we własnym gospodarstwie. ZUZ w Białce zobowiązał się nieodpłatnie przeszkolić rolników w zakresie inseminacji loch, zaopatrywać producentów "Łmeat-Łuków" S.A. w nasienie zakupionych knurów, a w przypadku zwiększonego zapotrzebowania również w nasienie knurów będących własnością SHiUZ Bydgoszcz ZUZ w Białce. "Łmeat-Łuków" S.A. zwraca dla ZUZ wartość nasienia przekazanego rolnikom nieodpłatnie. Cenę porcji nasienia pochodzącego od knurów stanowiących własność "Łmeat-Łuków" S.A. ustalono w wysokości 5 zł, a nasienia knurów będących własnością SHiUZ w wysokości 6 zł.

Z rozmów przeprowadzonych z rolnikami unasieniaczami lochy we własnym gospodarstwie wynika, że są oni zadowoleni z tej formy współpracy i widzą możliwości jej dalszego rozszerzania.

Do niewątpliwych korzyści wynikających z inseminacji należą:

- terminowość wykonywania zabiegu inseminacji,
- ograniczenie możliwości przenoszenia chorób,
- możliwość doboru nasienia knura odpowiedniej rasy, ze względu na dalsze przeznaczenie prosiąt,
- możliwość wyboru nasienia od knura o wysokiej wartości hodowlanej,
- możliwość obniżenia kosztów produkcji prosiąt poprzez niską cenę wykonania zabiegu.

Andrzej Frąk, Czesława Mirczewska

Informacje rynkowe

Ceny zbóż, żywca wołowego oraz wieprzowego

ZBOŻA

od 18 maja – 25 maja 2001 r. ceny w zł / tonę

REJON PUNKT SKUPU	PSZENICA	JĘCZMIEN	ŻYTO	PSZENŻYTO	KUKURYDZA
„Triticum Agro” Sp. z o.o. Zalesie			380 - 420 z VAT		
Młyn Biała Podlaska ul. Sitnicka			380 - 430 +VAT		
P.Z.Z. J i A Miłosz Kijowiec	560 +VAT		450 +VAT		
Mieszalnia pasz „Wola Pasze” Biała Podlaska ul. Sidorska tel.342-22-01	560+VAT	530+VAT		530 +VAT	560+VAT
„ALKOWIN” gorzelnia Międzyrzec Podlaski			390 +VAT		
PPP BACUTIL Bedlno	500 + VAT	500 + VAT			
Młyn w Komarówce Podl.	500 + VAT				
Gorzelnia Bojanówka			400 + VAT		
Młyn Gospodarczy Marek Trościańczyk - Parczew	550 + VAT		400 + VAT		

ŻYWIEC WIEPRZOWY I WOŁOWY

od 18 maja – 25 maja 2001 r. cena w zł / kg

REJON PUNKT SKUPU	ŻYWIEC WIEPRZOWY		ŻYWIEC WOŁOWY		
	TUCZNIKI	MACIORY	BUHAJE	JAŁÓWKI	KROWY
Biała Podlaska					
Felix Rossosz	3,80 +VAT		3,10+VAT	2,50+VAT	
Ubojnia Koszoły	4,00+ VAT		3,20+VAT	2,60+VAT	
Prywatny Curyn	3,90+VAT				
Leśna Podlaska- Sokołowskie Zakłady Mięsne S.A.	5,40 – 5,70 +VAT za wbc*				
Biała Podlaska – Zakłady Constar			3,20- 3,30+VAT	3,10 + VAT	
Biała Podlaska Zakłady Mięsne „Dolina Łąk”			3,20-3,30 + VAT		
Biała Podlaska –ZM Łuków	3,70-3,80 +VAT		3,08 + VAT		
Parczew					
Parczew-ZM „LMEAT” Łuków	3,80+VAT	2,40- 2,50+VAT	2,90+VAT	2,80+VAT	
Radzyń Podlaski					
Masarnia-Ubojnia ZEMAT s.c. Wohyń	4,00 z VAT	2,20 +VAT	3,10+VAT	2,50+VAT	1,80+VAT
ZM Łuków	4,00+VAT	2,40+VAT			

* cena za 1 kg wbc bez oceny mięsności (Leśna Podlaska)

nowa klasyfikacja: P,U;0 – 5,70 zł+ VAT

0 i R – 5,40 zł/kg + VAT

Ceny z targowisk w Polsce w okresie 14.05.2001 – 18.05.2001r.

Lp.	Województwo	Targowisko	Pszenica zł/dt	Żyto zł/dt	Jęczmień zł/dt	Ziemniaki zł/dt	Prosięta zł/parę	Cebula zł/kg
1.	Dolnośląskie	Głogów	58	-	55	40	225	0,90
2.	Dolnośląskie	Milcz	55	52	50	40	200	1,00
3.	Kujawsko-Pomorskie	Golub Dobrzyń	64	50	58	40	230	0,80
4.	Kujawsko-Pomorskie	Skepe	56	44	56	18	220	0,70
5.	Łódzkie	Pajęczno	58	40	53	25	195	0,90
6.	Łódzkie	Tuszyn	60	48	60	30	220	0,60
7.	Lubelskie	Biała Podlaska	57	41	58	18	254	0,90
8.	Lubelskie	Opole Lubelskie	49	42	49	10	210	1,00
9.	Lubelskie	Chełm	50	-	50	17	200	1,20
10.	Lubelskie	Piaski	47	-	46	10	225	1,00
11.	Lubuskie	Drezdenko	60	50	55	50	190	1,00
12.	Lubuskie	Zary	60	-	50	30	240	0,80
13.	Małopolskie	Limanowa	65	52	62	30	260	1,20
14.	Małopolskie	Proszowice	53	46	53	17	235	0,55
15.	Mazowieckie	Chorzele	60	45	58	20	240	1,00
16.	Mazowieckie	Garwolin	58	45	58	20	240	0,90
17.	Mazowieckie	Mszczonów	56	45	56	10	200	1,00
18.	Mazowieckie	Siedlce	58	42	63	13	245	0,60
19.	Opolskie	Kędzierzyn-Koźle	-	-	-	60	210	1,20
20.	Podkarpackie	Dębica	60	45	55	25	240	1,00
21.	Podkarpackie	Rudnik	60	50	50	25	230	1,00
22.	Pomorskie	Wejherowo	66	48	60	30	180	1,00
23.	Pomorskie	Starogard Gd.	60	40	65	20	230	0,80
24.	Podlaskie	Siemiatycze	55	38	58	12	250	1,00
25.	Śląskie	Mstów	55	44	50	15	220	0,75
26.	Śląskie	Zywiec	64	55	60	40	340	1,20
27.	Świętokrzyskie	Chmielnik	55	45	58	9	250	1,50
28.	Świętokrzyskie	Staszów	59	42	54	11	225	0,90
29.	Warmińsko-Mazurskie	Lubawa	60	-	59	45	275	1,10
30.	Warmińsko-Mazurskie	Susz	56	-	55	20	225	0,80
31.	Wielkopolskie	Gniezno	66	50	64	30	210	0,80
32.	Wielkopolskie	Ostrzeszów	58	50	60	30	200	0,60
33.	Zachodnio-Pomorskie	Sławno	60	-	55	40	220	1,20
34.	Zachodnio-Pomorskie	Gryfice	-	-	-	40	190	1,00

Ceny mleka OSM Biała Podlaska na dzień 22.05.2001r.

Jednostka tłuszczu	2 gr/litr
Jednostka białka	8,5 gr / litr
Dopłaty do 1 litra	
Klasa Extra	26 gr /litr
Klasa I,	16 gr /litr
Za posiadanie 1 udziału	10 gr /litr
Za posiadanie 2 udziałów	14 gr/litr
Za posiadanie 3 udziałów	17 gr /litr

Za dostawę ponad 1000 l miesięcznie	4 gr /litr
Za dostawę ponad 2000 l miesięcznie	6 gr /litr
Za dostawę ponad 3000 l miesięcznie	8 gr/litr
Za dostawę ponad 10000 l miesięcznie	17 gr/ litr
Za odstawę ze zbiornika	10 gr/litr

Do ceny wyjściowej dopłacany jest VAT w wysokości 3%
Jeden udział wynosi 840 zł

NOTOWANIA CEN TARGOWISKOWYCH SPORZĄDZONE PRZEZ ODDZIAŁ WODR W GRABANOWIE (Ceny w zł za jednostkę)

Lp	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 21.05.2001 poniedziałek	Parczew 22.05.2001 wtorek	Piszczac 23.04.2001 środa	Radzyń Podlaski 23.05.2001 środa	Biała Podlaska 24.05.2001 czwartek	Międzyrzec Podlaski 24.05.2001 czwartek
1.	Pszenica	dt	50 - 55	50	50 - 55	50	56 - 60	-
2.	Pszennyto	dt	45	45	45	45	52 - 54	-
3.	Zyto	dt	39 - 40	40	35 - 40	40	43 - 47	-
4.	Owies	dt	38 - 40	40	38 - 40	40	45 - 50	-
5.	Jęczmień	dt	50 - 55	-	50 - 55	50	57 - 60	-
6.	Mieszanka zbożowa	dt	40 - 45	43	40 - 45	40	-	-
7.	Gryka	dt	-	60	-	-	70	-
8.	Ziemniaki	dt	10 - 13	10	10 - 15	12	25 - 27	-
9.	Prosięta 10-15 kg	para	160 - 200	-	170 - 200	210 - 230	-	-
10.	Prosięta pow. 15 kg	para	220 - 250	190 - 210	220 - 240	230 - 270	-	-
11.	Krowa z cielęciem	szt.	-	-	1400	-	-	-
12.	Kurczęta odchowane	szt.	6.50	-	7.00	-	-	-
13.	Skóry z cieląt	szt.	-	80 - 100	-	-	-	-
14.	Jaja	szt.	0.33 - 0.36	0.25 - 0.30	0.30 - 0.40	0.25 - 0.36	0.28 - 0.34	0.28 - 0.36
15.	Króliki	kg	-	3.20	-	-	-	-
16.	Jabłka	kg	0.80 - 2.00	1.50 - 2.00	0.80 - 1.80	1.20 - 2.50	1.80 - 2.50	1.50 - 2.50
17.	Gruszki	kg	-	-	-	3.00	8.00	-
18.	Cebula	kg	1.00	0.80 - 1.00	1.00	1.00	1.20 - 1.50	1.50
19.	Czosnek	kg	5.00 - 6.00	-	-	-	9.00	-
20.	Cebula dymka	kg	-	-	-	-	3.00 - 6.00	-
21.	Czosnek	szt.	-	0.50	-	-	-	-
22.	Kalafior	szt.	-	-	1.50	3.00	3.50	-
23.	Kapusta młoda	szt.	2.00	2.00	2.00 - 2.50	2.00	2.50	2.00-2.50
24.	Kapusta	kg	-	-	-	-	1.50	0.80
25.	Kapusta pekińska	kg	-	-	-	-	2.50	3.00
26.	Kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	1.80	-
27.	Kapusta czerwona	kg	-	-	-	-	-	1.00
28.	Ogórek kiszony	kg	-	-	-	-	9.00	-
29.	Ogórek	kg	4.50 - 5.00	4.00	4.00 - 4.50	3.50	4.00 - 4.50	3.60
30.	Pomidory	kg	5.50 - 7.00	5.50 - 6.00	5.00 - 5.50	5.00	4.00 - 5.00	5.40
31.	Papryka	kg	-	-	-	-	18.00	-
32.	Pieczarki	kg	-	4.50	4.50	4.00 - 4.50	4.50	3.00
33.	Marchew	kg	0.80 - 1.00	0.60	1.00	1.00 - 1.20	2.50	1.50
34.	Pietruszka	kg	-	3.00	-	7.00	5.50	6.00
35.	Miód	kg	12.00 - 16.00	-	13.00 - 14.00	-	-	13.00
36.	Buraki czerwone	kg	-	0.50	-	0.50 - 0.70	1.50	1.00
37.	Rzodkiewka	pęczek	0.80 - 1.00	1.00	0.80 - 1.00	0.80 - 1.00	1.20	1.00
38.	Koper	pęczek	-	-	-	-	-	0.80
39.	Szczypiorek	pęczek	0.80	-	0.80	0.60 - 0.70	0.80	0.50
40.	Salata	szt.	0.70 - 1.00	0.80	0.60 - 1.00	0.80 - 1.00	0.80 - 1.00	1.00
41.	Seler	kg	-	-	-	3.50	4.50	4.00
42.	Por	kg	-	-	-	3.50	3.50 - 4.00	4.00
43.	Ziemniaki młode	kg	-	2.50 - 3.00	-	3.20	-	3.50
44.	Ziemniaki	kg	-	-	-	-	0.50	0.40
45.	Pestka dyni	kg	2.60 - 3.00	-	-	-	-	-
46.	Orzech włoski	kg	-	4.00	3.50	-	-	-

Wisznice:	zboża	podaż mała	popyt mały
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Parczew:	zboża	podaż duża	popyt mały
	prosięta	podaż mała	popyt mały
Piszczac:	zboża	podaż duża	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Radzyń Podlaski:	zboża	podaż duża	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Biała Podlaska:	zboża	podaż średnia	popyt średni

Ogłoszenie

Marek Banaszuk
21-580 Wisznice
ul. Dubica 7 tel. (083) 378-22-46
wykonuje: usługi stolarskie, na
zamówienie meble kuchenne
(stoły, ławy; regały), pokojowe

Liga Kobiet Polskich

wraz

z Wojewódzkim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego

Oddział w Grabanowie

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego

w Białej Podlaskiej

Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną

w Białej Podlaskiej

otwiera

Centrum Informacji i Poradnictwa Rodzinie

Centrum prowadzić będzie poradnictwo w zakresie:

- rozwiązywania problemów prawnych, społecznych, rodzinnych
- przemocy w rodzinie

Bezpłatnych porad udzielać będą specjaliści:

- psycholog
- prawnik

Kontakt bezpośredni i telefoniczny

z Centrum Informacji i Poradnictwa Rodzinie można uzyskać

w siedzibie Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego

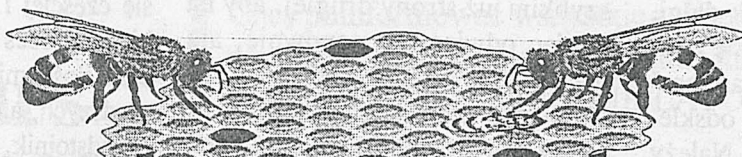
w Białej Podlaskiej

ul. Żeromskiego 3, tel./fax (0 83)343 32 34

wyłącznie w czwartki godz.1400-1600

Pierwsze spotkanie dnia 7 czerwca 2001r.

ZAPRASZAMY!

Porady pszczelarskie

W naszych warunkach najczęściej pierwsze miodobranie wykonuje się w pierwszej połowie czerwca. Są jednak pszczelarze, którzy czekają z wykonaniem tej pracy do czasu aż miód jest w ulach dużo. Jest to jednak błąd. Pszczoły bowiem intensywniej pracują gdy odbiera im się miód częściej. Poza tym dobrze jest mieć z pasieki różny miód najchętniej odmianowy.

Z pożytków wiosennych miód przeważnie różni się barwą, aromatem od tego, który pszczoły gromadzą latem. Zależy to oczywiście od gatunku rośliny, z której pochodzi nektar lub od tego ile w danym miodzie jest spadzi. Taki wybór miódów w pasiece lepiej może zaspokoić gusty klientów pasieki. Są bowiem zwolennicy miódów jasnych i ciemnych, pachnących i bez zapachu, są też osoby preferujące określone odmiany miodu na przykład rzepakowy, lipowy, gryczany, wielokwiatowy.

Mimo starań pszczelarza o to, aby mieć w pasiece rodziny możliwie wyrównane pod względem siły i wydajności miodowej, bardzo często zdarza się tak, że część rodzin zgromadzi szybko sporą ilość miodu, inne zaś z trudem zaspokajają swoje potrzeby bytowe.

Dlatego też w tych pierwszych należy przyspieszać termin miodobrania. Głównym jednak czynnikiem decydującym o wyborze tego terminu jest dojrzałość miodu. Przewodząc kontrolę ula na wadze pszczelarz doskonale orientuje się kiedy dany pożytek dobiega końca. Na tej podstawie można już decydować o miodobraniu. Również obecność znacznej liczby poszytych plastrów w ulu świadczy o tym, że większość miodu tam zgromadzona jest dojrzała. W praktyce najczęściej przed miodobraniem potrząsa się wyrwykowo niektórymi plastrami z silniejszych rodzin - jeśli wypada z nich znaczna ilość świeżego nakropu, lepiej z miodobraniem się

wstrzymać. Ważne jest to szczególnie przy wirowaniu miodu rzepakowego, ale też z gryki. Zbyt rzadki miód może bowiem w przyszłości fermentować, a gryczany na przykład łatwo ulegać rozwarstwieniu.

Technika miodobrania może być różna i zależeć może od wielkości pasieki i terminu miodobrania. Większość pszczelarzy amatorów

Miodobranie

wykonuje tę pracę bezpośrednio w pasiece. Właściciele pasiek dużych częściej dysponują dobrze wyposażoną pracownią i zwożą plastry z miodem do niej. Wirując miód z pożytków wczesnych, gdy jeszcze w przyrodzie kwitnie wiele atrakcyjnych roślin, można miodarkę ustawić na świeżym powietrzu i prawie zawsze udaje się wirować miód bez wzbudzania większego zainteresowania pszczół. Później trzeba bezwzględnie dysponować szczelną pracownią. Zamiast niej, co jest szczególnie przydatne w małych pasiekach wędrownych, można posługiwać się namiotem z siatki. Zaletą tego rozwiązania jest to, że pracuje się w dość komfortowych warunkach, na świeżym powietrzu. Wadą zaś, że w przypadku pogorszenia pogody, na przykład deszczu, trzeba pracę przerwać. Przy wirowaniu miodu poza pracownią trudniej jest utrzymać wymaganą higienę. Często zapach miodu wabi drobne owady czy mrówki, które mogą

topić się w otwartych naczyniach z tym produktem. Pierwszy etap miodobrania to odbieranie miodu z uli. Dobrze jest wówczas dysponować wolnymi plastrami, które wstawiać się będzie od razu w miejsce zabranych z miodem. Można też najpierw zabrać plastry, a zwrócić je dopiero po odwirowaniu. Problem ten jest mniej istotny w ulach wielokorpusowych czy wielonadstawkowych, gdzie zabieranie i dodawanie całych korpusów lub nadstawek jest czynnością prostą i szybką. Nie po-

winno się jednak pozostawiać na dłużej wolnych przestrzeni, bez plastrów w ulach gdyż pszczoły będą w nich dosyć szybko budowały dziwką zabudowę.

Najbardziej tradycyjny sposób odbierania plastrów z miodem polega na ich wyjmowaniu z uli, następnie strząsaniu i omiotaniu pszczół. Plaster wyjęty z ula od razu trzeba włożyć do szczelnej transportówki. W dużych pasiekach z ulami wielokorpusowymi czy wielonadstawkowymi celem ograniczenia nakładów pracy coraz częściej stosuje się przegonki bądź metodę polegającą na wypłaszaniu robotnic z miodni przy pomocy repelentu - najczęściej aldehydu benzoowego. Kolejnym sposobem zmechanizowanego zabiegu odbierania miodu jest zastosowanie wydmuchiwacza pszczół - silnego wentylatora napędzanego przeważnie silnikiem spalinowym.

W małych czy nawet średnich pasiekach czas odbierania plastrów

Ciąg dalszy na s. 14 ➔

z uli nie jest tak długi, aby warto było posługiwać się takimi technikami. Tu "wąskim gardłem" miodobrania jest przeważnie odklepienie i wirowanie plastrów. Należy pamiętać, że nie wiruje się plastrów z czerwem.

Ramki odebrane z uli transportuje się do pracowni. Jeśli miodobranie odbywa się na miejscu, dobrze jest je wirować od razu, zanim miód wystygnie. Lepiej odklepić się plastry ciepłe, szybciej też wypada z nich miód. Ciepły miód jest również rzadszy przez co lepiej się cedi.

W miodarkach hordalnych wiruje się plastry tak zwaną metodą na trzy strony. Polega ona na wolnym stosunkowo odwirowywaniu pierwszej strony plastrów, potem

szybkim już strony drugiej, aby na koniec odwirować ponownie, ale już stosując jeszcze szybsze obroty, stronę pierwszą. Ważne jest, aby w miodarkach trzyplastrowych do każdego wirowania dobierać plastry możliwie jednakowej wagi. Jeśli zaś stosuje się miodarki czteroplastrowe lub większe trzeba plastry rozmieszczać tak, aby wirnik był obciążony równomiernie.

Miód płynący z miodarki należy precedzić przez sita. Im gęstsze sito zastosujemy tym miód będzie zawierał mniej zanieczyszczeń (są to w większości drobiny wosku i kryształy cukru). Szczególnie istotne jest to, że dobre wychwycenie kryształów opóźni proces krystalizacji miodu. Z drugiej jednak strony gęste sita zatykają

się częściej i znacznie wolniej przebiega proces cedzenia. Stąd, mając duże ilości miodu używa się często sit rzadszych, ale wtedy niezbędny staje się odstojnik, w którym następuje klarowanie się miodu. Na wierzch wypływa wosk i banieczki powietrza, które tworzą łatwą do zebrania pianę. Na dno odstojnika opadają kryształy cukru. Do opakowań detalicznych lepiej jest też rozlewać taki odstąły miód.

Odsklepiny pozostałe po miodobranu trzeba albo na parę dni pozostawić na sitach, albo też mając odpowiednią wirówkę odwirować z nich miód.

Mokre plastry możemy zwrócić do uli lub też dać pszczołom do osuszenia.

Małgorzata Lewandowska

Wzorowe gospodarstwo z Przewłoki

Zmiany w rolnictwie wywołane wprowadzeniem gospodarki rynkowej spowodowały spadek dochodów wielu rodzin rolniczych.

Dochód rolniczy w mniejszych gospodarstwach, które jeszcze przed kilkoma laty były podstawowym źródłem utrzymania stał się nie wystarczający, a materialna egzystencja wielu rodzin została zagrożona.

Jednak z tym problemem poradzi sobie państwo Trubalscy z Przewłoki. Gospodarstwo pana Andrzeja Trubalskiego położone jest we wsi Przewłoka gmina Parczew.

Pan Andrzej przejął gospodarstwo od rodziców, jednocześnie zwiększył areal gospodarstwa przez długoletnie dzierżawy.

Gleby na terenie wsi Przewłoka są słabe, IV z przewagą V klasy.

Państwo Trubalscy prowadzą uprawy ziół, dyni oraz warzyw w oparciu o prawidłową agrotechnikę i właściwe zmianowanie.

W roku 1999 zbudowali suszarnię w której suszą zioła, pestkę dyni,

warzywa i owoce nie tylko dla potrzeb własnych, ale czynią usługi innym rolnikom z okolicznych wsi.

Susz warzywny pakują i rozprawdają nie tylko na rynku lokalnym, który cieszy się ogromnym popytem.

Myślą o dalszym zwiększeniu upraw i rozbudowie suszarni. Większość wypracowanych dochodów z gospodarstwa przeznaczają na za-

kupy inwestycyjne.

Praca ta wymaga wielu wyrzeczeń i poświęceń dlatego dla wielu okolicznych rolników gospodarstwo pana Trubalskiego jest przykładem mobilizującym do wydajniejszej pracy pomysłowości i zmian na lepsze. A więc i ja życzę owocnej pracy.

Opracowała:

Danuta Kalińska PZDR Parczew

Agrodom

Jasionka 5, 21-200 Parczew tel. 355-05-22

➡ Pasze Hendrix

➡ Nawozy

➡ Środki ochrony roślin

➡ Śruta sojowa i rzepakowa

➡ Nasiona kukurydzy

➡ Wyposażenie budynków inwentarskich

➡ Folia do sianokiszzonek

➡ Doradztwo

Zapraszamy

Konkurs ZIELONE LATO 2001 ogłoszony

Zielone lato to prowadzona od lat ośmiu akcja antenowa Redakcji Rolnej programu I Polskiego Radia i prasowa dwutygodnika "Gospodyni". Patronat nad tegorocznym plebiscytem objął **Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi - p. Artur Balasz**. Sprzymierzeńcami akcji są także: **Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa p. Mirosław Mielniczuk**,

Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych p. Józef Waligóra,

Prezes Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej p. Kazimierz Kujda,
Dyrektor Generalny Lasów Państwowych p. Konrad Tomaszewski.

Współorganizatorami konkursu są też lokalne i regionalne Ośrodki Doradztwa Rolniczego oraz Stowarzyszenia Agroturystyczne.

Główne cele konkursu to promocja turystyki wiejskiej i aktywizacja oferentów w zakresie poprawy jakości usług.

W tegorocznej edycji nastąpiła zmiana - wybór laureatów przebiegać będzie w dwóch kategoriach:

- ⇒ kategoria I - dotyczy wyboru najlepszego gospodarstwa rolniczego, które świadczy usługi agroturystyczne,
- ⇒ kategoria II - wybór najlepszego obiektu turystyki wiejskiej (np. pensjonat, zajazd), który świadczy usługi turystyczne jako podstawowe, chociaż niekoniecznie źródło utrzymania

Konkurs przebiega w dwóch etapach dla obu kategorii: lokalny i krajowy.

Na szczeblu lokalnym komisję powołuje Dyrektor Ośrodka Doradztwa Rolniczego w porozumieniu z istniejącym w terenie Stowarzyszeniem

Agroturystycznym. Na szczeblu krajowym komisji przewodniczy kierownik Redakcji Rolnej Programu I Polskiego Radia, red. Jan Zwoliński.

Liczba przyznanych nagród i wyróżnień na szczeblu lokalnym określona jest przez komisję i Dyrektora WODR w zależności od przeznaczonych środków finansowych.

Lokalna komisja konkursowa do dnia 10 sierpnia 2001r. przesyła na adres Redakcji Rolnej Polskiego Radia dane o zdobywcach pierwszych miejsc w dwóch kategoriach. W konkursie na szczeblu krajowym przewidziane są puchary, dyplomy i nagrody rzeczowe dla nagrodzonych uczestników.

Gospodarstwa i inne obiekty turystyki wiejskiej będą oceniane według następujących kryteriów:

- ⇒ urządzenie i funkcjonowanie gospodarstwa, wrażenie ogólne, estetyka otoczenia, bezpieczeństwo i komfort wypoczynku.
- ⇒ higiena żywienia i pomieszczeń jadalnych.
- ⇒ jakość świadczonych usług - estetyka pokoi gościnnych, dostępność do węzła sanitarnego, pokój wypoczynkowy, miejsce na sport i rekreację.
- ⇒ ekologia w gospodarstwie - szambo, oczyszczalnia przydomowa, segregacja śmieci, kompostowanie odpadów, oszczędność energii, zachowanie przepisów p. poż.
- ⇒ standard gospodarstwa (estetyka otoczenia, higiena żywienia i pomieszczeń, wyposażenie gospodarstwa itp.),
- ⇒ zdrowa żywność, gospodarstwa z atestem Ekolandu, czy proekologiczna produkcja żywności.
- ⇒ promocja własnego regionu -

propagowanie miejscowych walorów przyrodniczych, upowszechnianie świadomego korzystanie z zasobów przyrodniczych.

⇒ inwestycje w gospodarstwie związane z prowadzoną działalnością agroturystyczną (np. modernizacja budynku, wypożyczalnia sprzętu turystycznego, zakup sprzętu)

⇒ konkurencyjność ceny - ulgi dla osób starszych, dzieci.

⇒ aktywność w kierunku promocji własnej oferty agroturystycznej - ulotki, wydawnictwa, informacje, ogłoszenia, udział w targach i wystawach.

Wymienione kryteria będą punktowane w skali 0 - 10 pkt.

Komisja lokalna będzie oceniała wszystkie zgłoszone gospodarstwa i obiekty. W konkursie nie będą mogli brać udziału gospodarstwa, które w poprzednich edycjach były laureatami na szczeblu lokalnym i były zgłaszane do eliminacji krajowych.

Bożena Warda
- na podstawie przesłanego
regulaminu z Redakcji Rolnej
Polskiego Radia.

Ogłoszenia

Leszek Szelagowski
zam. Jezioro 22, tel 798 40 29
Sprzedam wóz asenizacyjny 4500l,
przyczepę zbierającą, Orkan.

Tel. (0-68) 375 08 87
Sprzedam Klass Dominator 76,
rok produkcji 1984 plus przyrząd do
rzepaku i kukurydzy

Tel 378-25-38
Sprzedam kojce porodowe - 3 szt.

*"...Bo wszędzie, gdzie życie i mienie człowieka
Gotowy na strzepy potargać los zły -
Śpieszymy z pomocą - bo nie ma co czekać -
Rycerze Floriana - to my!..."*

Fragment hymnu strażackiego, słowa: Jerzy Skokowski

Rycerze św. Floriana

Strażacy z Wojewódzkiego Związku OSP RP w Lublinie kontynuują chlubne, ok. 150 - letnie tradycje ruchu strażackiego. Specjalista ds. organizacyjno - prezydialnych Wiktor Jakubczyk, opowiada o organizacji, problemach ze sprzętem i o strażackiej pomocy - szczególnie, bo bezinteresownej.

Nie ma zbyt wiele przesady w stwierdzeniu, że strażacy są do wszystkiego. Rocznie biorą udział w 70% różnych zdarzeń począwszy od pożarów, wypadków drogowych, powodzi, zwalonych drzew, usuwania dzikich wysypisk aż do przenoszenia rojów pszczoł i zdejmowania kotów z drzew.

Na terenie Lubelszczyzny działa 1798 ochotniczych straży pożarnych, w tym 1048 jednostek "S" (z samochodem) i 750 "M" (z moto-

pompą) i ciągle ich przybywa. Ochotnicze straże samodzielnie obsługują 50% zdarzeń. Zazwyczaj docierają pierwsi. Organizują szybkie zbiórki, a do wypadków drogowych docierają przed pogotwem służąc pierwszą pomocą. Do tego jest potrzebny odpowiedni sprzęt np.: nożyco - rozpieracze do cięcia karoserii. Natomiast przeszkolenie medyczne i przeciwpożarowe zdobywają na kursach medycznych i turniejach wiedzy pożarniczej, na konkursach i obozach szkoleniowo - wypoczynkowych organizowanych przez Związek OSP RP. W dobrej formie utrzymują się dzięki zawodom sportowo - pożarniczym. W eliminacjach wojewódzkich przoduje powiat parczewski, gdzie tradycje strażackie utrzymują się od pokoleń.

Ale strażacy nie tylko gaszą. Ra-

zem z kołem gospodyń uczestniczą w życiu kulturalnym wsi. Należą do zespołów artystycznych (folklorystycznych, teatralnych), prowadzą własne kroniki i oczywiście - grają w orkiestrze. Do najlepszych należą m.in. lubartowska, kraśnicka i nałęczowska.

Związek OSP RP i samorządy zajmują się zaopatrzeniem w sprzęt przeciwpożarowy: m.in. samochody, motopompy, pompy szlamowe, węże, gaśnice, itd., ale i tak nie dla wszystkich go wystarcza. Często zdarza się, że sprzęt ma ponad 30 lat. Dlatego wiele jednostek postarało się również o innych sponsorów. Dodatkowym problemem jest, począwszy od tego roku, obowiązkowa rejestracja jednostek i ochotników. Poza tym każda OSP musi mieć akt własności, chociaż remiza budowana przez całą wieś - od lat należy do wszystkich. Koszty prawnych uregulowań muszą ponieść strażacy. A przecież gaszą za darmo. Jednak mimo tych problemów na strażaków można zawsze liczyć, co potwierdzają statystyki. Według Pracowni Badań Społecznych Straż Pożarna w opinii Polaków jest najlepiej działającą instytucją publiczną. ■

Jolanta Kotlarek

WESTFALIA

Autoryzowany dealer firmy
Westfalia Landtechnik Polen Sp. z o.o.

WESTFALIA

P.P.H.U. „MLEKO-SYSTEM”

Radosław Kozak
ul. Składnicowa 8
21-200 Parczew

tel. (083) 355 13 09, fax. (083) 355 13 08

WESTFALIA

- Sprzedaż i montaż urządzeń udojowych i schładzających
 - Sprzedaż oryginalnych części zamiennych
 - Sprzedaż środków higieny doju
 - Atestacje urządzeń udojowych
 - Całodobowy serwis

WESTFALIA

WESTFALIA

Czy kleszcz może być groźny

Kleszcze żerują głównie przy ścieżkach wydeptanych przez ludzi i zwierzęta. Woń potu zwabia kleszcze, które bytując na przydrożnych krzewach i trawach atakują, ludzi i zwierzęta, których krwią się żywią. Kleszcze budzą się w marcu i są aktywne aż do listopada. W Polsce najbardziej rozpowszechniony jest kleszcz pospolity, którego spotkać można w lasach liściastych i mieszanych, na obrzeżach lasów, pól i pastwisk na podmokłych obszarach porośniętych krzewami i trawami. Mogą przenosić wirusy powodujące kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowych, oraz bakterie wywołujące boreliozę. Na szczęście każde ukąszenie nie musi być groźne, tylko część osobników przenosi groźne zarazki. Nawet zakażone kleszcze stają się groźne po 12 godzinach przebywania na naszej skórze, dlatego tak ważne jest dokładne oglądanie całego ciała po powrocie z lasu i szybkie usunięcie pasożytów. Kleszcze usuwamy pęsetą delikatnie wykręcając, a po wyjęciu miejsce ukłucia zalać jodyną.

Jeżeli nie uda się usunąć całego kleszcza ze skóry lub ukąszone zostanie małe dziecko, gdy wokół miejsca ugryzienia pojawi się zaczerwienienie lub źle się poczuje, należy skorzystać z porady lekarza. Kleszcze zakażają się od dziko żyjących zwierząt, a także kóz, psów, koni i bydła. U człowieka zakażenie może nastąpić przez mleko krów pogryzionych przez zakażone wirusami kleszcze. Zakażenie u krów i kóz przechodzi bezobjawowo i pozornie zdrowe zwierzę staje się przenosicielem zarazków na ludzi.

Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowych.

Jest to choroba objawiająca się bardzo silnymi bólami i zawrotami głowy, dreszcze, wysoka temperatura do 39°C, zapalenie spojówek i

gardła, nudności, wymioty. W następnym stadium choroby może wystąpić zaburzenie świadomości, trudności w koncentracji, zaburzenia psychiczne, porażenie lub niedowład kończyn trwające czasami wiele lat. Śmiertelność w kleszczowym zapaleniu mózgu wynosi 2% i dotyczy przeważnie wieku podeszłego. Zachorowaniom na tę chorobę można zapobiegać zakładając w czasie pobytu w lesie ubranie zasłaniające ręce i nogi, a następnie oglądaniu powierzchni skóry i szybkim usuwaniu kleszcza. Najlepszym zabezpieczeniem przed zachorowaniem jest szczepienie ochronne. Kolejną chorobą przenoszoną przez kleszcza jest borelioza. Zakażenie człowieka boreliozą ma trzy fazy. Zaczyna się zaczerwienieniem wokół miejsca ukąszenia, z czasem rumień rośnie i staje się rozległy. Towarzyszy temu gorączka, osła-

bienie ogólne, bóle stawów i głowy. Jeśli leczenie nie nastąpi szybko bakterie atakują stawy, mięśnie, układ krążenia i centralny układ nerwowy. W trzeciej fazie choroby może dojść do nieodwracalnych zmian w układzie nerwowym i zaburzeń psychicznych. Najskuteczniejszą formą profilaktyki jest szybkie usuwanie kleszczy ze skóry, osłona ciała, stosowanie środków chemicznych odstrasżających kleszcze. Przeciw boreliozie brak jest odpowiedniej szczepionki.

Zbliża się lato i wybierając się do lasu zakładać koszulę z długim rękawem i zapinanym mankietem, długie spodnie ze ściągaczami. Na głowę czapkę. Ubranie i buty można spryskać środkami odstrasżającymi kleszcze.

Opracowała:
Halina Kusznerczuk

Centrala Nasienna w Parczewie

ul. Szkolna 32

tel. (083) 354 13 28,

Oferuje do sprzedaży:

- ♣ *Pasze, koncentraty i premiksy firm: Lando Lakes, Sano, Josera, LNB - Ekoplone, Polfarm, Polsanders, Bacutil, Unipasz, Mikita, Europlos.*
- ♣ *Śrutę sojową i rzepakową.*
- ♣ *Sprzęt i maszyny rolnicze.*

PRONAR

Narew 17-210 Narew
woj. podlaskie

ul. Mickiewicza 101A

tel./fax (0 85) 681 63 29, 681 64 29,
tel kom. 090 265 466, 090 265 467

Producent ciągników rolniczych.

Od miesiąca czerwca ubiegłego roku rolnicy mają możliwość nabycia ciągników z nową, opracowaną z uwzględnieniem cennych uwag użytkowników, wygodną kabiną zapewniającą wysoki komfort oraz doskonałe pole widzenia. Przykładem może być ciągnik MTZ 320A o mocy 35 KM.

W O D R w Lublinie z/s w Końskowoli
ODDZIAŁ W GRABANOWIE
21-500 BIAŁA PODLASKA

OFERUJE:
MATKI PSZCZELE UŻYTKOWE RASY:

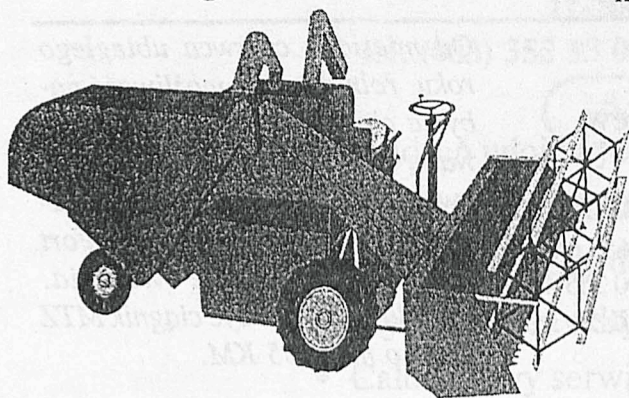
- kraińskiej - linie L, T
 - środkowoeuropejskiej - linia Augustowska
 - Miód pszczeli - 15 zł/ kg (cena z vat) słoik 1,25 kg - 19,50 zł
-
- ✓ matka pszczela użytkowa inseminowana
ze sprawdzonym czerwieniem - 60 zł (58,25 zł +3% vat)
 - ✓ matka pszczela unasieniona naturalnie
na pasieczysku, czerwiąca - 30 zł (29,13 zł +3% vat)
 - ✓ matka nieunasieniona - 13 zł (12,62 zł +3% vat)

Odbiór w pasiece lub za zaliczeniem pocztowym. Koszty przesyłki pokrywa odbiorca.

Zamówienia prosimy kierować na adres:
Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
w Lublinie z/s w Końskowoli
Gospodarstwo Pomocnicze w Końskowoli
ODDZIAŁ W GRABANOWIE
21-500 BIAŁA PODLASKA
tel. (083) 343-37-92, 341-12-47, 341-12-55, 341-12-31
fax. (083) 343-81-98

Zamówienia realizujemy wg. kolejności zgłoszeń.
Zapraszamy do współpracy.

Uwaga Rolnicy

Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie Oddział w Grabanowie organizuje kurs „Operator kombajnów zbożowych” dla rolników posiadających prawo jazdy kat. „B” lub równoważne z **możliwością przeprowadzenia nauki jazdy na kombajnie rolnika (znaczna obniżka kosztów)**. Początek kursu dnia 3 lipca 2001 roku o godz. 10:00 w biurze WODR w Międzyrzecu Podlaskim ul. Warszawska 20 (wejście od ul. Piłsudskiego) - budynek UG w Międzyrzecu Podlaskim. Szczegółowe informacje można uzyskać w biurach Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego oraz w biurze Oddziału w Grabanowie- adresy i telefony na przedostatniej stronie.

Rachunkowość rolna w roku 1999 i 2000 produkcja roślinna

Zestawienie odpowiednich wskaźników charakteryzujących organizację i poziom produkcji roślinnej w badanych 280 gospodarstwach prowadzących rachunkowość rolną z terenu oddziału Grabanów zawarte zostało w tab. 1

Ze struktury użytkowania gruntów wynika, że w roku 2000 nastąpił nieznaczny wzrost użytków zielonych oraz gruntów ornych. Powierzchnia sadów i plantacji wieloletnich pozostaje na tym samym poziomie. W strukturze zasiewów dominują zboża, których powierzchnia zasiewów stanowiła w 2000 roku 73,88 % i była niższa o 1,24 % niż w roku 1999.

Największy spadek powierzchni uprawy zbóż tj o 25,40 % wystąpił w grupie gospodarstw o od 1 do 6,10 ha., największy przyrost powierzchni uprawy zbóż tj o 25,8 % odnotowano w grupie gospodarstw o powierzchni od 100,00 do 630,00 ha.

Wśród zbóż największy udział zajmuje uprawa: pozostałe zboża - 27,7 % . Uprawa pszenicy w stosunku do roku 1999 zmalała o 2,07 % i wyniosła 12,98 %. Znaczący udział stanowi powierzchnia uprawy

pszenżyta - 15,27 % i jest wyższa od roku 1999 o 1,52 %.

Spadek uprawy pszenicy wskazuje, że zostaje zastępowana uprawą kukurydzy.

W 2000 roku, w gospodarstwach młodych rolników, zaznacza się wzrost uprawy warzyw oraz roślin przemysłowych.

Średnie plony zbóż w roku 2000 były niższe niż w roku 1999, a wzrosły plony ziemniaków, buraków cukrowych i rzepaku. Największy spadek plonów zbóż odnotowano w grupie gospodarstw o powierzchni od 100 do 630 ha.

Organizacje produkcji oceniano wg ośmiu grup obszarowych, najwięcej gospodarstw tj 32,9 % należy do grupy gospodarstw o powierzchni 10 do 20 ha. Najwięcej w tej grupie gospodarstw wystąpiło w powiecie Biała Podlaska. Wskaźnik bonitacji gleb badanych gospodarstw oscyluje wokół liczby 0,71 do 0,82 - najwyższy jest w powiecie Radzyń Podlaski i wynosi 0,82.

Z przedstawionych danych wynika, że największy udział zbóż 92,67 % w strukturze zasiewów odnotowano na terenie powiatu Parczew i Radzyń Podlaski. Warto nadmienić,

że wśród ocenianych gospodarstw w powiecie parczewskim powierzchnia gospodarstw była ponad 10,00 ha.

Najwięcej ziemniaków uprawianych jest w gospodarstwach z powiatu łukowskiego tj., 10,44 %, w pozostałych powiatach ziemniaki stanowią niewielki udział w strukturze zasiewów z tendencją spadkową.

W powiecie bialskim w 2000 roku nastąpił wzrost uprawy warzyw w stosunku do roku 1999 0,7 % i stanowi 5,66 %. Największy udział warzyw odnotowano w grupie gospodarstw o powierzchni do 10 ha, gdzie warzywa stanowią większy udział w strukturze zasiewów - 15,82 % niż uprawa pszenicy - 14,51. Znaczny udział uprawy warzyw występuje w powiecie radzyńskim - 4,01 % zbliżony do powierzchni uprawy ziemniaka - 4,82 %.

W 2000 roku średnie plony pszenicy, żyta, jęczmienia i pszenżyta były nieco niższe od plonów roku 1999 za wyjątkiem plonów żyta w powiecie radzyńskim - wzrost o 2,32 q/ha. Plony ziemniaków, buraków cukrowych i rzepaku w roku 2000 były wyższe od plonów roku 1999. ■

Barbara Mazurek

Ciąg dalszy na s. 20 ➔

OFERUJEMY:

- Zestawy rozdrabniająco-mieszające:
 - Śrutownik ssąco-tłoczący i mieszalnik 1 tona - wydajność 1t/h
cena urządzenia zawiera transport,
 - Silosy zbożowe BIN o pojemności od 10 do 500 ton,
 - Przenośniki ślimakowe, - Suszarnie podłogowe,
 - Przenośniki pneumatyczne (dmuchawy) do ziarna,
 - Autokarmniki dla trzody chlewnej.

Zapraszamy

Autoryzowany Dystrybutor BIN Agro - INSTAL Adam Kulik Bazanów Nowy 75
08-500 Ryki, woj. Lublin

Organizacja produkcji roślinnej i struktura zasiewów w latach 1999 i 2000
O/Grabanów (wg grup obszarowych) tab.1

Wyszczególnienie od do	Średnio		0,00 1,00		1,00 6,10		6,10 10,00		10,00 20,00		20,00 30,00		30,00 50,00		50,00 100,00		100,00 630,00	
Rok	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Liczba gospodarstw	280	280	4	6	14	9	19	21	94	92	78	75	53	58	13	14	5	5
I Struktura U.R. w ha																		
Grunty orne	22	22,95	0	0,04	2,07	1,88	6,16	6,36	10,89	10,91	19,1	19,7	31,19	31,57	57,46	62	219,85	218,79
Sady i plantacje trwale	1,03	1,03	0	0	0,61	0,11	1,27	1,2	1,76	2,19	1,02	0,65	0,15	0,17	0,08	0,07	0	0
Trwale użytki zielone	3,8	3,85	0	0	0,19	0,21	1,02	0,93	2,28	2,3	4,06	4,26	6,14	5,76	9,67	9,45	11,93	11,93
Wskaźnik bonitacji gleb	0,75	0,74	0	0,13	0,77	0,58	0,84	0,84	0,76	0,78	0,74	0,74	0,75	0,73	0,76	0,76	0,72	0,72
II Struktura zasiewów %																		
Pszenica	15,05	12,98	0	0	26,81	17,39	17,31	19,03	11,14	8,46	11,82	12,43	20,28	14,83	31,26	31,91	11,59	11,97
Żyto	12,59	10,97	0	0	0	0	19,9	11,63	13,06	12,85	16,05	12,46	11,17	9,64	4,87	8,11	5,48	7,66
Jęczmień	7,44	6,96	0	0	0	10,42	5,25	4,67	6,45	4,61	7,58	6,73	11,22	11,03	11,6	18,79	8,1	4,1
Pszenżyto	13,75	15,27	0	0	20,98	10,42	9,76	8,45	14,02	15,43	13,98	16,94	13,34	20,34	15,18	9,34	11,79	0,73
Pozostałe zboża	26,3	27,7	0	0	12,66	7,24	14,06	23,94	29,31	28,65	30,35	31,09	26,47	27,08	18,27	21,5	31,29	69,59
Razem zboża	75,12	73,88	0	0	60,45	35,05	65,47	67,71	73,97	70	79,78	79,65	82,48	82,93	81,17	89,65	68,26	94,05
Strączkowe na ziarno	0,12	0,12	0	0	0	0	0	0,49	0,07	0,21	0,13	0	0,3	0,06	0,17	0	0	0
Ziemniaki	5,82	5,79	0	0	0,34	0	5,93	6,67	7,77	6,59	6,81	7,92	3,65	4,19	4,34	2,52	0	0,48
Buraki cukrowe	0,51	0,41	0	0	0	0	0	0	0,46	0,47	0,96	0,97	0,24	0	8,85	0	0	0
Rzepak	1,21	0,33	0	0	0	0	0	0	0,59	0	0,63	0,2	1,55	0,83	4,14	2,18	19,8	0
Pozostałe przemysłowe	2,09	2,25	0	0	0	0	0	0	3,6	3,26	0,49	1,01	2,51	3,27	3,32	3,98	7,61	
Korzeniowe pastewne	0,12	0,09	0	0	0	0	0	0	0,1	0,07	0,24	0,04	0,08	0,24	0	0	0	0
Pozostałe past. na GO	1,61	1,79	0	0	0	0	4,19	2,31	2,31	1,97	1,23	2,22	1,09	1,77	0	0	0	0,72
Warzywa	3,67	3,95	0	0	0	0	5,65	5,42	4,17	5,16	3,8	3,45	3,13	3,12	4,45	5,02	1,59	1,6
Pozostałe uprawy na GO	5,9	7,24	0	16,67	18,29	42,73	9,31	11,08	5,99	7,28	4,62	5,31	4,56	3,45	4,09	2,96	0	0
Grunty orne odlogowane	1,78	1,32	0	0	6	11,11	8,42	2,48	1,06	1,15	0	0,06	2,39	0,91	1,13	1,1	2,9	7,95
III Plony w dt/ha																		
Pszenica	35,53	31,65	0	0	33	27,5	36,81	35,16	36,41	31,16	35,96	31,76	33,92	32,59	35,31	28,13	38,75	30,13
Żyto	25,27	24,53	0	0	0	0	26,22	25,29	25,51	23,9	25,53	24,39	24,21	25,3	26,96	28,3	19,5	17,52
Jęczmień	33,39	27,14	0	0	0	0	40	30,5	35,29	29,37	33,56	26,42	32,51	27,82	31,37	21,08	22,5	20
Pszenżyto	33,94	32,99	0	0	31,67	30	41,33	32	33,69	32,86	34,78	33,58	33,41	33,3	32,84	29,74	25,5	28
Ziemniaki	211,99	234,92	0	0	180	0	216,6	211,67	218	230,23	210,57	243,9	199,73	236,08	242,14	248,75	0	135
Buraki cukrowe	301,71	524	0	0	0	0	0	0	370	600	298	505	250	0	300	0	0	0
Rzepak	18,53	22,44	0	0	0	0	0	0	20	0	29	40	15,5	17,56	23	21	9	0

Stan i perspektywy rozwoju produkcji warzywniczej w Polsce

Rola warzyw w nowoczesnym tj. racjonalnym żywieniu człowieka rośnie w szybkim tempie. Preferowany do niedawna w Polsce model żywienia oparty na produktach mięsnych, rybach i tłuszczach zwierzęcych i roślinnych zaczyna być modyfikowany w kierunku istotnego wzrostu spożycia owoców i warzyw. Warzywa są w Polsce głównym źródłem witaminy C i ważnym źródłem prowitaminy A, składników mineralnych, błonnika, białka oraz związków profilaktycznych zapobiegających wielu schorzeniom.

Jednak podaż warzyw krajowych na rynku jest nierównomierna. Występuje okres nadmiaru - lipiec, październik i okres niedoboru stycznia - maj. Związane jest to częściowo z warunkami klimatycznymi. Sytuacja ta ulega powolnej zmianie w wyniku zwiększania się bazy przechowalniczej i przetwórczej oraz wzrostu produkcji: warzyw spod osłon.

W Polsce podstawowym źródłem zaopatrzenia w warzywa jest produkcja polowa. Prowadzona jest na powierzchni ok. 290 tys. ha co stanowi około 1,6 % użytków rolnych. Łączna produkcja warzyw polowych wynosi w skali roku 5 - 6 mln ton i wykazuje stałą tendencję wzrostową, utrzymującą się między innymi dzięki stosowaniu nowoczesnych technologii upraw i związanych z tym systematycznym wzrostem plonów. Polska pod względem wielkości spożycia warzyw plasuje się na trzecim miejscu w Europie.

Wielkość produkcji niektórych warzyw w Polsce stawia nas na czołowych miejscach np. pod względem produkcji buraka ćwikłowego 85 % produkcji UE, kapusty 47 % produkcji UE, marchew i ogórek

14% produkcji UE, cebula 12%.

Jedno z ważnych elementów zwiększenia podaży warzyw na rynek krajowy i rynki zagraniczne jest poszerzenie ich asortymentów. Szczególnie o warzywa mniej poznane takie jak: jarmuż, brokuły, kalafior zielony, cykoria liściowa, dynia makaronowa, skorzonera, rzodkiew, sałata krucha, kapusta chińska, kawon, melon, soja, bób, cukinia, papryka, selery naciowe.

Następnym problemem do rozwiązania warunkującym rozwój produkcji i spożycia warzyw jest wyrównanie ich podaży w ciągu roku. O ile możliwe jest zapewnienie podaży większości warzyw w okresie całego roku w postaci świeżych warzyw i spod osłon, warzyw przechowywanych i przetwarzanych to jednak koszty produkcji mogą znacznie przekraczać wartość produkcji na rynkach europejskich.

Głównym powodem dużej zmienności plonowania warzyw w Polsce są nieuregulowane stosunki wodne. Średnie opady kształtują się w Polsce na poziomie 500 - 550 mm. Optymalny poziom opadów dla większości warzyw to 700-750 mm.

Dlatego też osiąganie zadowalających plonów można uzyskać poprzez rozwijanie produkcji w rejonach zasobnych w wodę oraz tworzenie odpowiednich systemów zaopatrzenia wsi w wodę finansowanych przez państwo. Poprawa naturalnych warunków przyrodniczych w polu oznacza zwiększenie upraw deszczowanych o 23 % - 50%. W krajach rozwiniętych 100% upraw warzywniczych wyposażonych jest w deszczownię. Racjonalne nawadnianie pozwala uzyskać średnio 30 - 50% wzrostu plonów i poprawia jakość warzyw.

Warunkiem racjonalnego wykorzystania korzystnych warunków przyrodniczych i ekonomicznych oraz dotychczasowej znacznej

ilościowo produkcji warzyw jest ich właściwe zagospodarowanie przez rozwój nowoczesnych metod przechowywania i przetwórstwa.

Baza przechowalnicza w Polsce jest niewystarczająca. Pozwala przy dużych stratach przechować poniżej 10 % produkcji warzyw. Należy sądzić, że procent przechowywanych warzyw należy zwiększyć do 2010 r. co najmniej do 25% masy produkowanych warzyw.

Następnym elementem właściwie zorganizowanej produkcji warunkującej podaż warzyw przez cały rok jest przetwórstwo. Dział ten jest w Polsce stosunkowo dobrze rozwinięty. Poza tradycyjnymi metodami przetwórstwa: kwaszenie, konserwowanie czy suszenie, największe perspektywy rozwoju ma produkcja warzyw mrożonych. Rocznie w Polsce produkuje się prawie 100 tys. ton mrożonych warzyw, z tego na rynek krajowy trafia kilkanaście tys. ton - co daje spożycie na jednego mieszkańca 0,4 kg.

W krajach Europy Zachodniej spożycie to wynosi około 10 kg na mieszkańca rocznie. Wskazuje to na duże możliwości rozwoju tego działu przetwórstwa szczególnie przy takich warzywach jak: groch zielony, fasola szparagowa, marchew, kapusta brukselka, szpinak, brokuł, jarmuż, szparag, kukurydza, kalafior zielony oraz wiele produkowanych na bazie warzyw gotowych potraw. Do zaniedbanych dziedzin w Polsce należy produkcja i konsumpcja soków warzywnych.

Duże perspektywy istnieją dla produkcji warzyw suszonych do 2010 roku. Ilość przetwarzanych warzyw powinna według niektórych szacunków wzrosnąć do 30 - 35 %. Produkcja warzyw szklarniowych w Polsce została rozwinięta w latach 70-tych - powierzchnia szklarni

Ciąg dalszy na s. 22 ➔

przekroczyła 2000 ha. W 1996 roku natomiast produkcję warzyw szklarniowych prowadzono już tylko na powierzchni 1160 ha i na 1472 ha cieplarni foliowych. Biorąc pod uwagę obecny stan produkcji szklarniowej i uwarunkowania ekonomiczne należy sądzić, że będą wykorzystywane do produkcji obiekty nowoczesne o powierzchni co najmniej 2 - 3 tys. m². Jednocześnie powinny być doskonałe sposoby budowy prostych i tanich cieplarni opartych o drewniane konstrukcje.

W Polsce są korzystne warunki do produkcji grzybów uprawnych i powinny być one wykorzystane. Produkcja grzybów stanowi ważną gałąź ogrodnictwa i jej wartość szacowana jest na 250 milionów rocznie. Uprawa grzybów daje zatrudnienie 12 tys. osób.

Proces zwiększania skali produkcji warzyw gruntowych w gospodarstwach w Polsce następuje bardzo wolno. Na przestrzeni 25 lat zmniejszyła się liczba gospodarstw produkujących warzywa gruntowe z 2,5 mln do 1,6 mln i nastąpił znaczny wzrost powierzchni uprawy. Wyniki powszechnego spisu rolnego GUS pokazują na występujące w dalszym ciągu olbrzymie rozdrobnienie naszej produkcji warzywniczej. W 1996 roku gospodarstw zajmujących się uprawą warzyw gruntowych było w Polsce 1631,6 tys. co stanowi 53% ogólnej liczby gospodarstw. W 1227,2 tys. gospodarstwach powierzchnie uprawy nie przekraczały 10 arów. Oznacza to, że w około 76% gosp. zajmujących się uprawą warzyw skala produkcji jest bardzo mała. Uprawa warzyw w tych gospodarstwach jest w dużej mierze amatorska.

Wyniki spisu wykazują również iż w 27 tys. gospodarstwach powierzchnia upraw warzyw zajmuje powyżej 1 ha. Średnie plony warzyw w Polsce są bardzo niskie i od lat nie wykazują tendencji wzrostowych. Niskie plony warzyw po integracji i zniesieniu ochrony celnej mogą

spowodować, że koszty produkcji będą wyższe niż w krajach europejskich. O kosztach produkcji w ostatnich latach coraz bardziej decyduje technologia i poziom plonów a nie nasza tania siła robocza.

Postępujący proces zmian w kanałach dystrybucji, polegający na zwiększaniu udziału targowisk hurtowych i sieci supermarketów w obrocie warzywami wymusza na producentach stopniowe stosowanie coraz wyższych standardów jakościowych. Wynika to z konieczności konkurowania polskich producentów z importowanymi warzywami wysokiej jakości głównie z Unii Europejskiej. W związku z tym najważniejszym wyzwaniem dla polskich producentów warzyw w obecnej dobie staje się sprośnienie postępującej konkurencyjności. Polska produkcja warzywnicza posiada wiele atutów, które być może zadecydują o jej mocnym uplasowaniu się na rynkach europejskich.

Najważniejsze z nich to:

- znaczny potencjał produkcyjny
- z uwagi na ekstensywny charakter produkcji większość produktów uznaje się za tak zwane zdrowe
- stosunkowo duży stopień koncentracji jednorodnych upraw
- dość wysoki poziom wiedzy z zakresu technologii produkcji, zwłaszcza producentów wysokotowarowych
- dostępność i taniość siły roboczej
- niskie koszty produkcji
- rozbudowane zaplecze surowcowe i przetwórcze, które decyduje o wielkości i znaczeniu eksportu płodów ogrodniczych
- wieloletnia obecność polskich produktów warzywniczych na rynkach zagranicznych
- polscy producenci potrafią elastycznie reagować na zmiany popytu oraz funkcjonować w warunkach niestabilnego i mało przejrzystego rynku.

Na rynku warzyw w chwili obecnej należałoby dążyć do podwyższania stopnia skuteczności czynników,

których konkurencyjność jest na niskim poziomie.

Do tych czynników należą:

- produktywność ziemi
- jakość produktów
- polityka cenowa
- integracja pozioma sektora
- informacja rynkowa
- standaryzacja produktów
- promocja
- wsparcie finansowe sektora.

Sektor warzyw ma w Polsce duże szanse na rozwój z uwagi na:

- stale rosnący popyt na te produkty zarówno w kraju jak i zagranicą
- stale rosnący popyt na produkty ekologiczne, o dużych walorach smakowych
- poszerzający się popyt na rośliny przyprawowe i lecznicze - naturalne surowce pochodzenia roślinnego zastępujące syntetyczne środki farmakologiczne.

Sektor warzywniczy według niektórych opracowań (Ciechomski, Niewiadomska) ma szanse pozostać jednym z najważniejszych eksportowych działów gospodarki żywnościowej, jeśli utrzyma dotychczasowe pozycje w eksporcie mrożonek oraz koncentratów - jabłkowych i z czarnej porzeczki a także cebuli przy jednoczesnym dążeniu do zapewnienia ich wysokiej jakości.

Polepszenie stopnia konkurencyjności producentów może nastąpić w wyniku działań organizacyjnych do koncentracji produkcji.

Powinno to zapewnić dysponowanie odpowiednią masą towarową, o określonym standardzie i tym samym doprowadzić do poprawy stabilności i terminowości dostaw zmniejszając sezonowe i roczne wahania podaży i wahań cenowe. Na bazie zorganizowanych centrów ogrodniczych powinny wykształcić się lokalne związki producentów a następnie regionalne i krajowe grupy producentów produkujących ten sam asortyment. Związki te, dysponujące pełną informacją produkcyjną i handlową powinny stać się partnerami dla struktur państwowych

➔ podejmowaniu decyzji dotyczących regulacji rynku warzyw.

Reasumując: o konkurencyjności polskich produktów warzywniczych a tym samym rozwoju tej produkcji decyduje znaczny potencjał produkcyjny, dostępność taniej siły roboczej, niskie koszty produkcji, wysoki poziom wiedzy producentów i ekologiczne metody produkcji. Szansą rozwoju sektora warzywniczego jest wzrastający popyt na warzywa i ich przetwory.

Poprawa stopnia konkurencyjności następować powinna w wyniku działań organizacyjnych, wprowadzania standaryzacji w obrocie krajowym, organizowanie centr ogrodnich i rozbudowa infrastruktury rynkowej a także stworzenie silnych organizacji producenckich.

Literatura:

- 1.J. Świetlik, J. Mierwiński: Produkcja ogrodnicza pod osłonami - stan i perspektywy. Magazyn ogrodniczy, lipiec 1997r.
 - 2.L. Jabłońska, J. Nowak, J. Świetlik: Polityka rolna w odniesieniu do poszczególnych produktów.
 - 3.L. Jabłońska, J. Święcka: Organizacje producenckie jako instrument wspierania dochodów producentów owoców i warzyw w UE.
- Problemy integracji rolnictwa, FAPA Warszawa.
- 4.K. Kubiak, A. Krajewski, I. Strojewska: Handel zagraniczny produktami ogrodnictwa w Polsce w latach 1990 - 99.

Janina Kempka

dokończenie z numeru 5/2001

O Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - prawie wszystko

Jakie inicjatywy uważa pani za najbardziej interesujące?

Jest to na pewno gminna olimpiada ekologiczna w Strzyżewicach. Z panem Wójtem współpracujemy bodaj od początku istnienia Funduszu. On jako jeden z pierwszych skoordynował działalność na terenie gminy angażując szkoły. Fundusz partycypuje w kosztach zakupu nagród. Są bardzo interesujące programy, podsumowanie ogólnogminne.

Urząd Gminy Hrubieszów ogłasza konkurs „Czysta, wolna od odpadów gmina”, który dotyczy utrzymania czystości i porządku na terenie posesji mieszkańców. Bardzo ważna inicjatywa mobilizująca do działania poszczególne rodziny.

Gmina Mełgiew złożyła wniosek dotyczący działania Szkoły Podstawowej w Krzesimowie. Z tej szkoły jesteśmy bardzo dumni. Tutaj jest międzyszkolne centrum edukacji ekologicznej. Gmina Józefów jest wnioskodawcą w imieniu prężnie działającej Szkoły Podstawowej w Chruślinie, która realizuje projekt „Zielonej Szkoły”

Miasto Puławy koordynuje program edukacji ekologicznej społeczności lokalnej w dziedzinie gospodarki odpadami: przy współpracy ze

szkołami prowadzi cykl skoordynowanych zadań, wydawnictwa, hepeningi, prelekcje.

W jaki sposób Fundusz finansuje działania organizacji pozarządowych?

Jednym z podstawowych wymagań jest co najmniej 50% udział własny w realizacji zadania. Koszty muszą być udokumentowane rachunkami.

Problemem organizacji pozarządowych jest często brak środków własnych.

Jednak samorządy dysponujące gminnym funduszem ochrony środowiska partycypują na przykład w przedsięwzięciach Towarzystwa dla Natury i Człowieka lub Zarządu LOP w Lublinie. Dofinansowanie otrzymuje Lubelska Fundacja Ochrony Środowiska Naturalnego, ale połowę środków na swoje przedsięwzięcia wypracowuje sama. Udział własny może pochodzić z różnych źródeł: może to być działalność gospodarcza, środki od sponsorów.

Myślę, że to duża satysfakcja współuczestniczyć w tylu ciekawych inicjatywach. Życzę Państwu sukcesów i dziękuję za rozmowę.

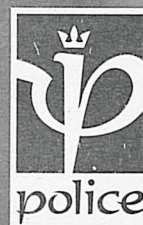
rozmawiała Anna Truskolaska

Wydawca: Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie Oddział w Grabanowie
DYREKTOR WODR w Lublinie zs. w Końskowoli: mgr inż. Andrzej Ryl
Z-ca Dyrektora ds. Oddziału w Grabanowie inż. Arkadiusz Szymoniuk
Adres Redakcji: WODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska,
tel. (0 83) 343 37 92, 341 12 55, 341 12 47, fax 343 81 98, e-mail gazeta@cyber.pl

Red. nac. Marek Lewandowski. Skład komputerowy: Andrzej Mazur. Druk: Ireneusz Wagner.
Korekta: Czesława Mirczewska, Wanda Zajac. Zam. 8/01 nakł. 1000 egz.

Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego: Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3 tel/fax 343 32 34, Łuków ul. Czerwonego Krzyża 4 tel/fax (0 25) 798 39 58, Parczew ul. Piwonia 50 tel/fax 354 24 74, Radzyń Podlaski ul. Dąbrowskiego 9 tel/fax 352 84 06, Wisznice ul. Warszawska 13 tel/fax 378 22 49

„POLICE” SA - dobre na każdym polu.

Nawozy z Polic

- dodaj, by pomnożyć plon

Skoncentrowane nawozy granulowane z Polic to cenne źródło makro- i mikrośladników doskonale przyswajalnych przez rośliny. Aby Twoje uprawy dawały obfity plon o wysokiej jakości, stosuj zawsze **przed-siewnie** lub **pogłównie** Polifoski, Polimagi, Polidap. Szeroka gama składników, m.in. N, P, K, Mg, S, Fe, gwarantuje roślinom komfort wzrostu, poprawia zimotrwałość, odporność na stres wodny, choroby i szkodniki. By zwiększyć plon i podnieść zawartość białka, dodaj **pogłównie** mocznik.

Rachunek jest prosty: trzeba dodać, by pomnożyć plon.

Zakłady Chemiczne „POLICE” SA

ul. Kuźnicka 1, 72-010 Police, Biuro Sprzedaży Krajowej, tel.: (091) 317 4303, fax: (091) 317 4772